

[Glistrup]

Så kalder justitsministeren det for en mesalliance, når vi stemmer sammen med Socialdemokratiet og SF, og det har han da ret i at det er.

Men jeg kan ikke gengælde det. Når justitsministeren er indstillet på at stemme sammen med SF og Socialdemokratiet og ikke for Fremskridtspartiets dagsorden vedrørende BZ og vedrørende Christiania, så er det ikke nogen mesalliance, for det er simpelt hen 3 alen ud af ét stykke, Det Konservative Folkeparti, SF og Socialdemokratiet, i spørgsmålene om Christiania. Det er det, denne debat har vist.

Men hvis jeg skulle tage fejl, så er det meget, meget let for regeringen nu at komme op og erklære, at den vil stemme ja til vores dagsordensforslag. Så kommer vores dagsorden til afstemning først, så vil den blive vedtaget, og så vil S' og SF's dagsorden falde væk. Så altså: Hvis man virkelig har et fornuftigt syn på Christiania, er det nu sidste øjeblik for justitsministeren til på regeringspartierne vegne at erklære, at de stemmer ja til Fremskridtspartiets dagsorden. Så er alle de problemer klaret. Hvis de ikke gør det, så har de altså vist, at de, de er virkelig allierede med i disse spørgsmål, er hr. Ole Espersen og fru Ebba Strange. Velbekomme!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 23 af Ole Espersen (S) og Ebba Strange (SF) (se foran)

vedtoges med 66 stemmer (S, SF og FP) mod 6 (CD); 49 (KF, V, RV og KRF) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 24 af Knud Lind (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forhandling om redegørelse nr. R 14:

Energiministerens energipolitiske redegørelse 1988 og redegørelse om Dansk Olie og Naturgas A/S m.v. 1988.

(Redegørelsen anmeldt 14/2 89. Redegørelsen givet 14/2 89. Beslutning om forhandling 14/2 89).

Forhandling

Poul Nielson (S):

Den energipolitiske debat er præget af øget polarisering, ikke her i Folketinget, men udenfor. Industrirådet agiterer voldsomt mod de energifgifter, industrien ikke selv betaler. På den anden fløj fører nogle sig frem med påstande om nemt opnåelige energibesparelser, som giver næring til helt urealistiske forestillinger om udviklingen. Mellem disse yderpunkter holdes landets energipolitik egentlig nogenlunde stabilt på kursen.

Socialdemokratiet kan i det store og hele udtrykke tilfredshed med energiministerens redegørelse.

Danmark har satset langsigtet på en investeringskrævende omlægning ikke mindst af opvarmningssektoren, mere end 30 mia. kr. på fjernvarmeområdet og omkring 20 mia. kr. i gasnettet. Uanset at den aktuelle lave verdensmarkedspris på olie er en belastning for disse projekters relative rentabilitet, er der ingen tvivl om værdien af denne omlægning på lang sigt.

Den største trussel imod disse investeringer kommer fra os selv, nemlig hvis vi falder tilbage i den sædvanlige danske uvane med at tænke kortsigtet. Denne uvane har hidtil ført til, at vi skylder udlandet 300 mia. kr. Industrirådets og enkelte andres flirt med denne kortsynede ubekymrethed er ikke, hvad landet har brug for.

Ikke mindst debatten om energifgifterne i sammenhæng med EF's indre marked har været kørt op på denne måde. På den baggrund kan det være på sin plads at citere følgende fra energiministerens redegørelse (Folketingstidende 1988-89, sp. 6253):

»For så vidt angår energifgifterne er det regeringens opfattelse, at den af Kommissionen foreslåede afgiftsharmonisering ikke vil være nødvendig for dannelsen af det indre marked. Den danske holdning er, at punktafgifterne på energiområdet må ses i snæver sammenhæng med energipolitikken. I bedømmelsen heraf indgår vurderinger af både miljøpåvirkning og forsyningssikkerhed. Regeringen forventer således ikke, at der efter 1992 vil ske nogen væ-

[Poul Nielson]

sentlig forrykkelse af prisstrukturen for forbrugere, som fortsat må regne med et samlet set relativt højt prisniveau og med en prisdifferentiering til fordel for kollektive og miljøvenlige forsyningsystemer.«

Socialdemokratiet er enig med regeringen om dette. Det er også vigtigt at slå fast, at der er enighed om satsningen på energibesparelser og på en fortsat udvikling og udbygning af vedvarende energi.

De ressourcer, vi sætter ind på disse fremtidsorienterede områder, er små både absolut og relativt set sammenlignet med, hvad der f.eks. satses i Forbundsrepublikken på at holde liv i kulminedriften.

Pointen er, at hvis vi ikke i Danmark udvikler noget, der er lidt anderledes end det, alle andre kan, så skaber vi aldrig andre gevinstmuligheder end det magre gennemsnit, vi under alle omstændigheder ville få. Der er derfor et element af industripolitisk risikovillighed i denne politik, og det er også meningen. Indtil nu har både fjernvarmesektoren og vindmøllerne vist, at der er et rationale i denne særlige danske satsning.

Den største del af arbejdet med omlægningen på varmesiden ligger nu bag os. Derfor er det naturligt, at elsektoren er kommet mere i centrum af debatten. Aftalen fra 1986 mellem Socialdemokratiet og regeringen om udbygningen med decentral kraftvarme har fungeret godt. Der er en tilfredsstillende fremdrift i udbygningen, både hvad angår de elværksejede og de ikkeelværksejede anlæg, ganske som det var forudset.

AKF-projektet om elbesparelser, der jo også var en del af aftalen, tillægger vi i Socialdemokratiet meget stor betydning. Det er afgørende, at vi så hurtigt som muligt får skabt klarhed over, hvilke styringsmidler der skal til for at sikre gennemførelsen af bestemte besparelsesmål. Uden et sådant katalog over forskellige virkemidlers effekt vil debatten om besparelser fortsat have et overfladisk, uforpligtende og urealistisk præg.

Miljøministerens udtalelse for nylig om styring af energiforbruget ved hjælp af kvoter viser måske, hvilken debat vi skal igennem, dersom de mange fugle i denne diskussion skal fra taget og ned i hånden.

At der foreløbig er lang vej igen, førend vi kan vente klare signaler fra regeringen som så-

då, fremgår da også tydeligt af den manglende konkretisering netop på dette punkt i det i øvrigt ganske gode statusnotat for 1988, der er fremlagt af energiministeren.

Aftalen fra 1986 om elsektoren lagde også en retningslinje for udbygningen af de store enheder. Vi er nu snart fremme ved grænsen for det skøn for udbygningsbehovet i 1980'erne, som var indeholdt i aftalen. I diskussionen om nye store værker står det i dag klart for alle, at disse ikke kommer til at skubbe de små decentrale værker til side. Det er også vigtigt at erkende, at nye værker giver både miljøfordele og en forbedret økonomi sammenlignet med gamle værker.

Vi er enige med energiministeren i, at også alternativet med naturgasanvendelse i de store værker skal belyses, men Socialdemokratiet har ikke stillet sig bag et krav om anvendelse af naturgas, hvis dette ikke er økonomisk forsvarligt i en sammenligning med kul, inkl. rensning for SO₂ og NO_x.

Hvad angår udbygningen med vindkraft, er det vores opfattelse, at der nu skal træffes beslutning om gennemførelsen af den næste etape på yderligere 100 MW inden 1. januar 1993, og vi forventer en snarlig afslutning af de igangværende drøftelser mellem Energiministeriet og elværkerne i overensstemmelse hermed.

Naturgasprojektet har naturligvis igen for nylig været debatteret. Der var ingen nyheder i den kendsgerning, at projektet befinder sig i en kritisk fase med stor belåning i disse år, hvor markedet bygges op. Der er også et fravær af nyheder, når man vender sig til spørgsmålet om forhandlingerne om køb af mere gas. Jeg skal derfor for en ordens skyld her blot erindre om, at DONG's repræsentantskab tilbage i efteråret 1987 i enstemmighed gav udtryk for, at prisen for den gas, Dangas køber af Shell, Texaco og A.P. Møller, ligger væsentligt over prisniveauet for gas i Vesteuropa i øvrigt, og at Dangas skulle have handlefrihed til at købe yderligere mængder gas ud fra kommercielle kriterier.

Socialdemokratiet står fortsat bag denne opfattelse, og vi finder det særdeles værdifuldt for varetagelsen af samfundets interesser på dette punkt, at der fortsat er så stor bredde bag denne politik, som tilfældet er.

Hvad angår det nordiske naturgassamarbejde, håber vi, at der snart kan skabes en afkla-

[Poul Nielson]

ring af muligheden for en vækst af salget fra Danmark til Sverige på et konkurrencedygtigt grundlag.

Om godt en måned udløber ansøgningsfristen for tredje udbudsrunde. Ved denne lejlighed skal det blot med tilfredshed konstateres, at det tredje gang – i modsætning til de to første – lykkedes at skabe bred enighed om udbudsvilkårene. Det betyder så også, at man fra alle sider nu kan gå ud fra, at staten i de kommende forhandlinger om tildeling af koncessioner handler på grundlag af et politisk set ganske veldefineret mandat.

Om DONG-koncernen kun nogle få bemærkninger.

Socialdemokratiet har år efter år peget på det paradoksale i, at den borgerlige regering i 1982 stoppede forhandlingerne om helt eller delvis køb af et af raffinaderierne med en bemærkning om, at vi ikke skulle have et statsligt olieaffineri i Danmark. Nu har vi to, men altså ejet af andre end os selv. Samtidig har man blokeret for en naturlig udvikling på afsætningssiden, således at DOFAS stadig kun kan operere på et meget snævert defineret forretningsområde som grossist.

Vi mener ikke, at det ville være nemt eller problemfrit for DOFAS at trænge ind på markedet, men den eksisterende situation er altså heller ikke tilfredsstillende. Hvorfor koster benzinen – når man ser bort fra afgifterne – 28–35 øre mere pr. liter her i landet end i Forbundsrepublikken?

Afslutningsvis skal jeg understrege, at Socialdemokratiet på energiområdet som på andre områder fortsat er rede til at gå konstruktivt ind i sagerne. Vi tilstræber ikke enighed for enigheids skyld, men altså heller ikke det modsatte.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det er bare et uddybende spørgsmål til hr. Poul Nielson, som jeg mener er vigtigt for debatten i dag. Skal jeg opfatte hr. Poul Nielsons udtalelser omkring eludbygningen sådan, at Socialdemokratiet som parti er uenig i energiministerens holdning i forbindelse med naturgassalg og kulstop på kraftværkerne i øjeblikket? Er det en afstandtagen fra energiministerens holdning her?

Hvis det er en afstandtagen, skal jeg oplyse, at så vil SF godt være parlamentarisk grundlag

for et flertal for energiministerens synspunkt i denne sag.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Jeg tror, hr. Riishøj ved nærmere gennemgang af denne sag vil finde ud af, at Socialdemokratiet og ministeren også er enige på dette punkt.

Helge Adam Møller (KF):

Lad mig starte med to spørgsmål og tre holdninger. Først spørgsmålene.

Bør vi lægge samme afgift på naturgas som på olie og så støtte naturgassen direkte over finansloven? Og: Bør de enkelte regionale naturgasselskaber selv kunne fastsætte priserne over for deres kunder?

Så til holdningerne. Den første holdning: Når vi ved, at el er afgørende vigtigt for industriens konkurrenceevne, så bør elværkerne ikke belastes med fordyrende produktionsformer, med diverse forsøg og med pålæg om anvendelse af specielle brændsler, i hvert fald ikke uden at dette er samfundsøkonomisk rimeligt. Den anden holdning er, at miljøproblemer ved fremstilling af energi er et globalt spørgsmål og derfor kræver et globalt svar. At være i spidsen er o.k., men at være for langt foran giver bagslag og et dårligere miljø.

Den tredje holdning er, at vi er klart og uden forbehold imod energibesparelser ved hjælp af en tildeling i kvoter.

Baggrunden for disse spørgsmål og holdninger vil fremgå af det følgende:

I redegørelsen, som vi drøfter i dag, er det i indledningen bl.a. anført, at der på en række områder i de næste år skal træffes beslutninger, som vil præge den danske energiforsyning ind i næste århundrede. Det anføres bl.a., at der på elområdet er behov for yderligere produktionskapacitet i 1990'erne. Endvidere står der, at naturgasprojektet er præget af vanskelige økonomiske vilkår. Der står også, at hensynet til vort miljø skal indgå med større vægt i energiforsyningens tilrettelæggelse. Endelig står der, at udviklingen på de internationale energimarkeder er præget af en rigelig tilgang af fossile brændsler til priser, som vil ligge på et betydeligt lavere niveau, end man tidligere har regnet med. Redegørelsen drager så en slags konklusion på baggrund af disse og andre konstaterin-

[Helge Adam Møller]

ger og siger, at disse perspektiver og modsætninger – og det er der jo unægtelig – skærper kravene til energipolitikken.

Den konservative folketingsgruppe vil gerne tage udgangspunkt i disse perspektiver og modsætninger i opgaverne med at skabe en sammenhængende og en langsigtet udvikling i dansk energipolitik.

Den politik, vi har i dag, blev jo skabt i 1970'erne og i begyndelsen af 1980'erne, og den har jo stort set været en succes, men hvad der var rigtigt dengang, og hvad der var rigtigt i går og måske stadig væk er det i dag, behøver ikke nødvendigvis at være rigtigt i årene fremover. Forudsætningerne har unægtelig ændret sig radikalt på et antal områder.

Da den første energikrise ramte Danmark i 1973, var vi stort set totalt afhængige af importeret olie fra de arabiske lande. I dag er den danske produktion af olie og naturgas i fortsat vækst. I 1988 var vi selvforsynende med 65 pct. af vores forbrug af olie og naturgas, om et par år er det 85 pct., og i midten af 1990'erne er vi sandsynligvis helt selvforsynende. Vi er nået langt.

Målet for dansk energipolitik blev beskrevet i energiplanen for 8 år siden, i 1981. Det var en tredelt målsætning. Målsætning nr. 1 var at sikre samfundet energi til lavest mulige omkostninger, målsætning nr. 2 var at mindske sårbarheden over for forsyningssvigt, og målsætning nr. 3 var at reducere forholdet mellem væksten i energiforbrug og samfundets økonomiske vækst. Det blev anført, at disse tre målsætninger skulle ses under hensyn til miljømæssige kvaliteter. Det var en god synsvinkel.

Hvordan er det så her 8 år efter? Ja, vi må konstatere, at hvad angår målsætning nr. 2, at mindske sårbarheden over for forsyningssvigt, er vi kommet meget langt, og i løbet af nogle få år har vi vel stort set elimineret denne risiko.

Hvad angår målsætning nr. 3, at reducere forholdet mellem væksten i energiforbrug og samfundets økonomiske vækst, har vi også i stor udstrækning opnået dette.

Med hensyn til kravene om de miljømæssige kvaliteter må vi konstatere, at Danmark er nået meget, meget langt siden planen i 1981, vi er nået længere end vores naboer og konkurrenter. Men der er vel én af målsætningerne fra 1981, der ikke er opfyldt. Målsætning nr. 1, at sikre samfundet energi til lavest mulige omkostninger, kan vi ikke prale af at have opfyldt.

Vi må derfor overveje ændringer og nytænkning på flere områder. Det lægger redegørelsen jo også op til, og redegørelsen står ikke alene; der er også andre, der har samme intentioner.

Lad mig nævne Energirådet, som i sin udtalelse til redegørelsen for et par uger siden sagde, at udsigten til lave oliepriser og dermed høje energiafgifter gør det aktuelt at få belyst de samfundsøkonomiske virkninger af afgiftsstrukturen. Man siger endvidere, at med de gældende energiafgifter vil der være risiko for uønskede samfundsmæssige meromkostninger, medmindre andre styringsmidler tages i anvendelse. Det var jo interessante ord, få dage før rådet nedlægges.

Det Internationale Energi Agentur, IEA, siger bl.a. i sin rapport fra 21. april sidste år – og de plejer jo normalt at rose dansk energipolitik og med stor berettigelse – at nu da de væsentlige investeringer i dansk energiinfrastruktur er sket, og da de mål, som dansk energipolitik tidligere havde sat sig, stort set er nået, vil det være fornuftigt for Danmark at undersøge langtidseffekten af nogle af de nuværende energiforanstaltninger, energipolitikker, med henblik på at sikre sig, at disse foranstaltninger forsat vil resultere i den rigtige fordeling af de økonomiske ressourcer inden for den danske energisektor og inden for den danske økonomi som helhed.

Disse holdninger er den konservative folketingsgruppe meget enig i. Vi er derfor meget tilfreds med det tværministerielle embedsmandsvalg, som er nedsat, og som omtales i energi-redegørelsen. Udvalget skal vurdere afgiftssystemets samlede virkninger, herunder de meget forskellige afgiftsbelastninger på forskellige brændsler.

Det skal også vurdere, om det kan føre til en samfundsøkonomisk u hensigtsmæssig udformning af det samlede energisystem. Det tror vi det gør. Vi ser derfor med spænding frem til rapporten og til den påfølgende debat mellem regeringspartierne og andre partier om, hvorledes vi så kan ændre den skævvridning af energimarkedet, som i øjeblikket finder sted, en skævvridning, som i stort omfang har sat de frie markeds kræfter ud af spillet.

I den kommende debat bør det derfor nøje overvejes, om vi eksempelvis skal lægge samme afgift på naturgas som på olie og så give det tilskud til naturgassen, som er nødvendigt, som en direkte støtte over finansloven. Det vil i

[Helge Adam Møller]

hvert fald medføre to fordele. For det første vil man kunne se, hvor meget kæmpeprojektet koster, og for det andet vil der være et beløb, der ligesom alle andre udgiftsposter på finansloven vil blive genstand for en kritisk vurdering med henblik på at begrænse det mest muligt. Og det var jo ikke det værste, der kunne ske.

En anden idé, der fortjener overvejelser, drejer sig om de regionale naturgasselskaber. Den 4. juli 1987 fik de en selvstændig økonomi. Det næste skridt kunne meget vel være, at bestemmelsen om, at gas skal sælges efter ensartede, landsdækkende retningslinjer, fjernes. Hvorfor ikke lade det enkelte selskab selv kunne fastsætte priserne over for sine kunder? Øget konkurrence medfører jo lavere driftsudgifter, fordi ingen vil bryde sig om at være det selskab, der har de højeste priser, og driftsudgifterne er jo høje i nogle af selskaberne.

Vedrørende de truende miljøproblemer, som energisystemerne er en medvirkende årsag til, har jeg og den konservative gruppe med tilfredshed noteret, at redegørelsen gør opmærksom på, at disse problemer ikke kan imødegås af noget enkelt land. Det er derfor et gennemgående tema i regeringens planer, at Danmark vil virke for, at miljøinitiativerne sker som led i europæiske eller globale fremstød. Den konservative folketingsgruppe er ganske enig, internationale problemer kræver internationale løsninger.

Det er derfor afgørende vigtigt for det danske erhvervslivs konkurrenceevne, at vi opnår en mere rimelig byrdefordeling vedrørende de forskellige nødvendige miljøtiltag. Det opnår vi kun, når vore nabolande og vore handelspartnere, som vi arbejder tæt økonomisk sammen med, gennemfører de samme kostbare foranstaltninger som Danmark og i samme takt. At være i spidsen er o.k. – nogle skal jo være der – men at være for langt foran kan give bagslag, fordi de krav, der da stilles, kan ende med, at erhvervslivet ikke kan konkurrere. Sker det, vil vores økonomiske udvikling blive sådan, at vi ikke kan løse de miljøproblemer, som alle i Folketinget ønsker skal løses.

Når der tales om økonomisk udvikling og konkurrence, er det vigtigt også at se på vores elværker, deres produktion og prisen for den el, de fremstiller. Elprisen er for mange industrier og virksomheder af afgørende betydning for konkurrenceevnen. Det er derfor vigtigt, at de

lave elpriser, Danmark har haft tidligere, kan fastholdes. Det kræver, at vi ikke belaster vores elværker med fordyrende produktionsformer, diverse forsøg, pålæg om anvendelse af specielle brændsler, uden at det nøje er vurderet med henblik på, om det er et samfundsøkonomisk perspektiv, der er rimeligt.

Energibesparelser er også et vigtigt led i en kommende energipolitik, men den konservative folketingsgruppe tror ikke på tildeling af kvoter. Lad mig sige dette klart og uden forbehold. Tværtimod mener vi, at energipolitikken på mange områder nok er blevet for reguleret, for administreret og for detaljeret. Tiden er inde til i større omfang end hidtil at overlade reguleringen af energisektoren til markedets frie kræfter; det fungerer jo godt på mange andre områder.

Må jeg bruge 10 sekunder til, hr. formand?

Formanden:

Det tillades, ja.

Helge Adam Møller (KF):

Tak. Konkurrence, frihed under ansvar og afbureaukratisering er jo prøvede værdier. Jeg mener, vi skal lade disse elementer få en chance i den kommende energipolitik. Så tror jeg også, vi kan opfylde den første og vigtigste målsætning fra 1981: at sikre samfundet energi til lavest mulige omkostninger.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Jeg kunne se på den konservative ordfører, at det kneb med at få tid til at komme hele vejen rundt, så jeg kan hjælpe lidt til, for jeg har et helt præcist og konkret spørgsmål. Det drejer sig om den del af energiministerens redegørelse, der vedrører den aftale eller i hvert fald den hensigtserklæring, man har truffet i forbindelse med køb af sovjetisk gas.

I den forbindelse vil jeg gerne henvise til det notat af 9. december 1988, hvor den allersidste sætning er: »De endelige aftaler skal til sin tid godkendes af Dansas' bestyrelse og regeringen.« Her vil jeg gerne stille et spørgsmål til den konservative ordfører set i lyset af den kendsgerning, at DUC har tilbudt, at man vil levere gas til samme pris, uanset hvilken pris russerne leverer gassen til, og at man også vil

[Behnke]

være 100 mio. kr. billigere pr. mia. m³ naturgas, idet man vil betale for at få gassen bragt i land. Derfor vil jeg gerne spørge den konservative ordfører, om han vil sørge for, at den del af regeringen, som Det Konservative Folkeparti repræsenterer, vil sikre, at den aftale med Sovjetunionen aldrig nogen sinde bliver underskrevet.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg mener, at man rundt omkring i det danske samfund har behov for nogle klare signaler fra regeringen og dermed også fra regeringspartierne. Derfor undrer det mig lidt, at jeg her i dag skal høre den konservative ordfører i den grad gøre op med energifgifterne, når jeg tager i betænkning, hvad energiministeren faktisk sagde både under Brundtlanddiskussionen og under naturgasdiskussionen i sidste uge. Der var signalet ganske klart, at der ikke skulle røres ved energifgifterne, måske en omstrukturering i den forstand, at man kunne lægge dem anderledes – det skal jeg vende tilbage til i min egen ordførertale – men niveauet skulle der ikke ændres ved.

Nu hører vi pludselig den konservative ordfører sætte spørgsmålstejn ved dem. Jeg vil godt spørge, om regeringens linje er den konservative linje eller ministerens.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Først til hr. Behnke angående de forhandlinger, der sker angående eventuelt køb af naturgas fra Sovjet. De forhandlinger sker jo i kommercielt regi, og det skal de jo jævnfør de bestemmelser, der er, så jeg er ganske tryk ved de forhandlinger.

Hvad angår spørgsmålet om energifgifterne, så sidder der i øjeblikket et embedsmandsudvalg, som vurderer betydningen af disse. Det står klart og tydeligt i redegørelsen. Det udvalg kommer med et oplæg, og jeg antydede, hvilke tanker og ideer Det Konservative Folkeparti havde om, hvor vi skal bevæge os hen i fremtiden. Jeg håber, at der er mange andre partier, der også har tanker og ideer, således at vi kan ende med et eller andet, der er til gavn for den samlede danske energipolitik.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Så let får hr. Helge Adam Møller ikke lov til at slippe. Det fremgår klart og tydeligt af det notat, som regeringens energiminister har lavet den 9. december 1988, at den endelige aftale til sin tid skal godkendes af Dangas' bestyrelse og regeringen. Om Dangas' bestyrelse vil godkende kontrakten, det ved jeg godt at hr. Helge Adam Møller ingen indflydelse har på, men jeg går ud fra, at Det Konservative Folkeparti har indflydelse på, hvorvidt regeringen vil godkende den aftale. Det var det, der var spørgsmålet, ikke om Dangas ville godkende den.

I øjeblikket, hvor Danmark i den grad har betalingsbalanceproblemer, kan jeg ikke se, at der er noget som helst sagligt argument for, at Danmark skal importere måske op til et par milliarder kubikmeter gas fra Sovjetunionen, når Danmark er selvforsynende, når Danmark er nettoeksportør af naturgas, og når vi oven i købet er i den situation, at DUC har givet et tilbud, som, hvis der er tale om 2 mia. m³ naturgas, er 200 mio. kr. billigere end det sovjetiske tilbud. Det var det, der var spørgsmålet, hr. Helge Adam Møller, og det er det spørgsmål, jeg ønsker et svar på.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg synes også, at hr. Helge Adam Møller slap lidt let over spørgsmålet om energifgifterne. En kendsgerning er bl.a., at ministeren i debatten i sidste uge meddelte, at man ikke ville være med til en EF-harmonisering, og fordi vi var blevet rost af EF, kunne man ikke forestille sig en nedsættelse af energifgifterne overhovedet.

Jeg vil godt spørge, om hr. Helge Adam Møllers udtalelser i dag betyder, at regeringen ikke har truffet nogen beslutning på dette område, og at der derfor stadig væk er mulighed for, at bl.a. industrien, der taler meget for energifgifts-nedsættelserne, kan få sin vilje. I sidste uge lød det bare, som om det var noget, som regeringen stod meget enig og meget klippefast på, og jeg er da glad og tilfreds, hvis vi nu i dag får en meddelelse om, at man altså ikke er helt så sikker på det alligevel.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Til hr. Behnke. Der foreligger jo endnu ikke nogen aftale. Der foreligger en hensigtsrklæring, så vidt jeg er orienteret, og der er vel stadig nogle forhandlinger i gang. Hvad de forhandlinger vil ende med, og hvilke tilbud de forskellige parter giver, er selvfølgelig utrolig spændende, og den dag, der foreligger et resultat, er det rigtigt, at det er bestyrelsen og regeringen, der skal godkende. Men da jeg ikke kender resultatet, og da jeg ikke sidder i bestyrelsen eller sidder i regeringen, kan jeg selvfølgelig ikke udtale mig om, hvad man vil gøre til den tid.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Jeg forventer ikke, at den konservative ordfører skal tage stilling til en aftale, der ikke foreligger, men jeg forventer, at den konservative ordfører skal tage stilling til et konkret tilbud fra Dansk Undergrunds Consortium, som oven i købet så sent som den 24. januar er blevet meddelt til energiministeren. Det tilbud betyder, at uanset hvilken kontrakt der måtte komme fra Sovjetunionen, eller hvilket tilbud der måtte komme fra Sovjetunionen, så vil det danske DUC-tilbud være mindst 200 mio. kr. billigere, altså 200 mio. kr. i Danmarks favør.

Riishøj (SF):

Jeg vil vælge denne gang at koncentrere mit indlæg omkring det, der i Brundtlandrapporten hedder, at vi skal handle nu. Vi har både sidste torsdag og i forbindelse med debatten om regeringens Brundtlandredagørelse diskuteret energipolitikken en hel del i principperne.

Jeg vil indledningsvis sige i forbindelse med diskussionen om den konservative ordførers synspunkter, at jeg går ud fra, at det er energiministeren, der tegner regeringens holdning. Vi ser jo, at det ikke er den eneste debat, hvor ordførerne går op og markerer nogle holdninger, som partiet ideelt set har. Disse holdninger ligger i dette tilfælde meget tæt op ad Industrirådets holdninger, og vi ved jo, at energiministeren ikke accepterer disse holdninger. Jeg henholder mig til, at energiministerens holdning så må være regeringens holdning, men det kan nogle gange virke forvirrende, når vi hører så klar en forskel mellem det, der kommer fra mi-

nisteren, og så det, der kommer fra ordførerne for de enkelte partier. Men jeg henholder mig altså til, at energiministeren har regeringen bag sig, når han udtaler sig.

I forbindelse med debatten om naturgassen synes jeg, at det, vi hørte fra den socialdemokratiske ordfører, var uklart, og jeg håber, at vi nu i anden runde kan få en uddybning af det socialdemokratiske standpunkt. Det går jeg så ud fra er en afstandtagen fra Jacob L. Hansens kritik af ministeren. Når nu den socialdemokratiske ordfører støtter ministeren, må den socialdemokratiske ordfører, går jeg ud fra, på tilsvarende måde tage afstand fra Jacob L. Hansens synspunkter. Hvis jeg ikke hører andet, så er det konklusionen af det, vi hørte før.

Men jeg vil gentage, at vi synes, energiministeren i den sag har indtaget et fornuftigt synspunkt. Når vi nu skal have valgt, hvilke kulfyrede kraftværksenheder der skal overgå til naturgas, går jeg ud fra, at vi tager udgangspunkt i de miljømæssige kriterier. Det vil sige, at de værker, som er ældst, og som er beliggende i de store byer, der ikke har de tilstrækkelige rensningsanlæg, er de værker, der omstilles først til naturgas.

Jeg håber også, at energiministeren vil inddrage fjernvarmesektoren, det vil sige, at det også overvejes, om de fjernvarmeværker, der er kulfyrede i dag, og som ligger i et naturgasfyret område, ved et nødvendigt lovindgreb skal overgå til naturgasfyring.

Dermed er også sagt, at hvis de sonderinger i elværksregi, der nu finder sted mellem regeringen og elværkerne vedrørende de økonomiske vilkår for overgang til naturgas, ikke fører til resultat, så vil SF skaffe det nødvendige parlamentariske grundlag – hvis regeringen ellers kan blive enig i den sag – for et flertal for et lovindgreb om nødvendigt, der sikrer en øget anvendelse af naturgas på bekostning af kul uanset den socialdemokratiske holdning; den bliver deres sag. Der vil så være et flertal.

Vi vil også støtte, hvis energiministeren vil leve op til det, der er sagt i Brundtlandredagørelsen om tredjepartsfinansiering, herunder at elværker kan gå ind og finansiere elbesparende foranstaltninger i offentlige bygninger og i virksomheder, og at man giver amter og kommuner lov til at låne til finansiering af elbesparelser. Dette er ikke tilfældet i dag. Hvis der kommer handling bag disse ord, vil vi fra SF's side støtte det.

[Rilshøj]

Vi mener i det hele taget, at der også fra 1990 er behov for en ny elværksaftale. Hvis Socialdemokratiet svigter og ikke vil indføre et kulstopp på de store kraftværker, vil SF gerne indgå en aftale med regeringen, forudsat det bliver en elbesparelse og overgang til nye, ikkeforurenende brændsler, der bliver indholdet af denne elværksaftale. Så hvis ministeren og derigennem regeringen og Socialdemokratiet har problemer med Jacob L. Hansen og elværksforeningen, er vi villige til at skaffe det grundlag, hvis det kan lade sig gøre. Så har regeringen forskellige muligheder.

Vi vil støtte, at der tages fat om problemet i forbindelse med virksomhedernes totale elafgiftsfrigørelse. Det er jo en sag, der også blev rejst fra SEAS' side inden for elsektoren. Vi ved, og det står også i statusnotatet, at en stor del af stigningen i elforbruget kommer fra virksomhedssektoren.

Vi er i SF villige til at drøfte en ordning, hvorefter der samlet er omkostningsneutralitet for virksomhederne, sådan at eksporterhvervene ikke rammes samlet set, mens vi sikrer en omstilling til renere teknologi i virksomhederne. Vi mener godt, at man kan finde en fornuftig ordning med det at give besparelser, der friholder eksporterende virksomheder, samtidig med at der omstilles til mindre elforbrug i virksomhederne. Vi mener også, at vi dog kan spore forskelle i holdningerne i elsektoren. Jeg mener nok – jeg nævnte før spørgsmålet om virksomhedernes ubetingede afgiftsfrigørelse – at vi har hørt andre signaler fra SEAS, og vi venter med spænding på elværkernes tilbagemeldinger om elbesparelsesmulighederne. Jeg håber, at man i hvert fald i dele af elsektoren vinder frem til andre resultater end det, man i elværkstoppen i Elsamområdet nåede frem til. Det har vi en vis tillid til, når vi ser, hvordan man opererede med disse ting i visse andre dele bl.a. inden for SEAS. Jeg håber, at der i hvert fald kommer nogle andre indstillinger derfra med hensyn til de fremtidige muligheder for elbesparelser og nedbringelse af elforbruget.

Hvad angår EF og energiafgifterne, er vi tilfredse med, at statsministeren har bekendtgjort, at det er aftalestof mellem EF og Danmark, hvor Danmark har voret. Det kræver enstemmighed. Så er spørgsmålet, om vi kan opretholde et forbud mod, at man importerer til lavere energisatser fra andre EF-lande. Det

er klart, at et højt afgiftsniveau bliver undergraved, hvis man kan sende energi til en lavere afgiftssats til Danmark fra andre lande. Det er så den næste kamp, og før den er vundet, er spørgsmålet ikke fuldt ud afklaret.

Så er der spørgsmålet om kvoter, som pludselig er kommet op. Jeg var selv med til den konference, hvor miljøministeren nævnte kvoterne, og det er altså blevet overfortolket i pressen. Det kan godt være, journalisterne kedede sig lidt under debatten, og så syntes de, det skulle være den store nyhed. Miljøministeren kunne, fordi hun skulle til et nyt møde, ikke være der ret længe til det møde og provokerede så lidt med dette med kvoterne. Men som jeg hørte det, gik det ud på, at man for et basisforbrug, som er nødvendigt for alle borgere, skulle have en lav sats, men for et forbrug over et vist niveau skulle have en høj sats. Hvis det er opfattelsen af kvoter, synes vi grundlæggende, at det er en fornuftig idé, at man har forbrugsafhængige priser både på el og på varme og ud over et vist niveau også progressive afgifter.

Det sætter så automatisk spørgsmålstegn ved den særlige rabat for storkunder for el – 4.000 kW-grænsen. En logisk konsekvens af den grundholdning må i hvert fald være, at denne særrabat for storforbrugere af el fjernes, så vi i det mindste får forbrugsafhængige priser. Det håber jeg at ministeren vil svare positivt på.

Vi har i SF fremsat et beslutningsforslag om forbedring af vilkårene for decentral kraftvarme, og vi får en særskilt diskussion af den problemstilling, når det kommer til behandling. Jeg kan her henviser til, at der jo nu foreligger en rapport fra Nordjyllands Amt, ifølge hvilken det har vist sig, at der er særdeles god økonomi i decentral kraftvarme helt ned til 200 husstande, langt under det niveau, man opererede med tidligere. Det gør, at der nu er byttet om på spørgsmålet om rentabiliteten i individuel gasforsyning kontra decentral kraftvarme. Nu er decentral kraftvarme helt ned til få husstande også rentabelt i forhold til individuel gasforsyning, og dermed har i hvert fald de økologiske bevægelser vundet en sejr. I hvert fald har de, der i sin tid besluttede sig for individuel gasfyring, ikke på det punkt vundet kampen om fremtiden.

Vi mener, det er vigtigt, at der fortsat skabes incitament for forøgelse af tilslutningen til kollektive varmforsyninger, og vi håber også,

[Riishøj]

regeringen på det punkt vil leve op til sine formuleringer i redegørelsen for Brundtlandrapporten. Vi ser også frem til, at der kommer en afgiftsomlægning, sådan at de mest forurenende brændsler, først og fremmest kul, får en afgift, der mindst er på størrelse med olieafgiften, sådan at vi får økologiske kriterier for vores afgiftsfastsættelse på energiområdet.

Ganske kort om olie- og gasområdet, som vi jo diskuterede sidste torsdag. Der er vi lige så foruroligede som regeringen over situationen i de regionale naturgasselskaber. Vi havde jo dengang en lang diskussion om begrebet tvang. Vi mener ikke, det er aktuelt overhovedet for de individuelle forbrugere, men mener afgjort, det er bedre at sikre – om nødvendigt gennem lov – at de mest forurenende kraftværker og fjernvarmesektoren, der fyrer med kul, overgår til naturgas end at tvinge skatteyderne til skatteforhøjelser og udpantning. Alternativet er tvang og udpantning og en virkelig katastrofe for mange kommuner ikke mindst i det jyske område.

Vi har i tredje udbudsrunde støttet statens krav på det omtvistede område op til Gertfeltet og vil fastholde denne støtte til regeringsholdningen her. Vi har på et enkelt punkt afvejet, nemlig i spørgsmålet om at give DANOP de særlige fordele, dersom det svækker selskabernes villighed til at tilbyde efterforskning i den tredje udbudsrunde. Ellers er det udmærket. Men hvis det viser sig, at der bliver problemer med hensyn til at få selskaber til overhovedet at bore på grund af dette kriterium, vil vi godt lægge flertal til, at man bløder op på dette punkt.

Vi støtter også princippet om, at den samlede naturgaspris efter en ny aftale med DUC kommer ned på det europæiske niveau, og vi håber, at energiministeren vil fastholde, at der kunne være god økonomi i en aftale med Sojuzgas, det sovjetiske naturgasselskab, om køb af 2–3 mia. m³ naturgas, dersom det indgår i en gunstig modkøbsaftale med F. L. Smidth om eksport af danske produkter. Det er jo den anden del af sagen, og vi håber både af internationale grunde og af danske eksportgrunde og også ud fra ønsket om at få flere leverandører, at den aftale lykkes; men naturligvis skal det samlede økonomiske resultat være til fordel for Danmark.

Kort sagt: I det omfang regeringen vil lægge op til, at man følger anbefalingerne i Brundt-

landrapporten op på energiområdet – de meget konkrete forslag, hvoraf jeg har nævnt flere her – så vil SF være parlamentarisk grundlag for at sikre gennemførelsen af det. Vi ønsker energiministeren held og lykke i kampen inden for regeringen, og lykkes denne kamp, kan vi godt støtte regeringen, uanset om Socialdemokratiet skulle have problemer med elværksforeningerne.

Svend Erik Hovmand (V):

Dansk energipolitik har i de sidste 15 år været ganske vellykket. Vi havde for 15 år siden en oliekrise og en situation, hvor vi faktisk var totalt afhængige af olie, hvor vi ingen selvforsyning havde, hvor vi havde et meget stort forbrug af energi, og hvor de miljømæssige konsekvenser derfor også var store.

I den periode, der er gået siden da, har vi fået et flerstrengt system. Vi har fået en større selvforsyning, en ganske betragtelig selvforsyning. Vi har opnået betydelige besparelser, faktisk en halvering på opvarmning af vores boliger pr. m² og næsten en halvering af industriens elforbrug. Hertil kommer, at vi også har opnået ganske betydelige miljømæssige forbedringer og en stor forsynings sikkerhed. Alt dette har været om ikke en succes så i hvert fald ganske godt.

Men det betyder selvfølgelig ikke, at vi nu skal hvile på laurbærene. Vi skal være parat til nytænkning, og vi skal være parat til at overveje, om fremtidens energipolitik nu også skal føres videre i samme spor på alle områder.

Jeg synes, det er meget sundt og værdifuldt, at vi i offentligheden har en debat om disse spørgsmål, men jeg må nok sige, at det i de seneste ugers debat for mig at se har været polariseret i en grad, som ikke tjener noget frugtbart formål. Jeg vil bare citere en enkelt sætning fra en artikel i Børsen den 26. januar 1989, hvor Håndværksrådets direktør, Laue Traberg Smidt, skriver: »Når miljøflipperne og industrien står i hver sin grøft, ligger den fornuftige politik nok et sted midt på vejen.«

Dette citat siger noget om, hvor vi er henne i denne debat. Det siger måske også noget om niveauet i debatten, og det siger noget om behovet for, at vi i stedet for at bruge kræfterne på at grave os dybere ned i hver vores skyttegrav har behov for at bruge vores ressourcer til at finde en bæredygtig udvikling til gavn for det danske samfund.

[Svend Erik Hovmand]

Venstre giver sin tilslutning til den redegørelse, som energiministeren har lagt på bordet. Vi lægger vægt på at fastholde en række af de positive elementer, som vi har opnået igennem de sidste 15 års udvikling. Det flerstrengede system er et eksempel. Jeg mener, at det er vigtigt fortsat at bevare et flerstrengt system. Og med flerstrengt mener jeg bogstavelig talt flerstrengt.

Det betyder, at vi på nogle områder skal være opmærksom på, at vi ikke skærer strenge over. Der vil nemlig være nogle energiformer, som ikke vil kunne erstattes, i hvert fald ikke i lang tid fremover, uden at det betyder meget betydelige omkostninger for det danske samfund. Olien er eksempel på det. Jeg kunne også nævne kul, som jo er en helt afgørende energikilde for vores elfremstilling. Jeg siger ikke, at vi ikke skal finde alternativer til det. Jeg synes, det er udmærket, vi nu får undersøgt, om det er muligt at anvende mere naturgas. Det er det ikke mindst ud fra et miljømæssigt hensyn. Men jeg synes også, det er vigtigt, at vi ikke helt ser væk fra, at der jo også på dette område ligesom på olieområdet med Energiministeriets bistand er gennemført en ganske betragtelig forskning med henblik på at mindske de miljømæssige gener. Jeg så en artikel forleden dag – i øvrigt også i Børsen – som gjorde opmærksom på, at de rensningsmetoder, vi nu i dag kan se for os, faktisk er ganske betragtelige, og selv om vi erstatter med andre former for energikilder, betyder det jo ikke, at vi fjerner enhver form for forurening. Lidt balance i vores overvejelser her synes jeg derfor kan være nyttig. Jeg taler ikke for, at vi skal fastholde de energiformer i enhver henseende, men jeg siger bare, vi skal have balance i diskussionen.

Det er vigtigt at bevare det flerstrengede system. Det er også vigtigt, fantastisk vigtigt, at bevare vores forsyningssikkerhed. Vores konkurrenceevne er et andet punkt, som jeg vil lægge meget vægt på under debatten her i dag. Det er utrolig vigtigt, at vi er i stand til at levere billig energi, som sikrer dansk erhvervslivs konkurrenceevne i det indre marked, som nu vil stille større og større krav til vores virksomheder. De miljømæssige hensyn er også helt afgørende vigtige og vil blive det mere i fremtiden.

Vi kunne selvfølgelig også ønske os, at vi i højere grad fik nogle liberale tiltag, sådan at vi mindsker nogle af de skævvridninger, som vi

trods alt må erkende der findes i vores energisektor. Jeg mener også, der er en række gode muligheder for det.

Lad mig vende tilbage til spørgsmålet om miljøet. Vi skal, og vi kan reducere vores energiforbrug her i landet, næppe med de 50 pct., som Brundtlandrapporten lægger op til; det er i hvert fald svært i dag at fastslå, at vi kan det. Men jeg vil godt gøre opmærksom på, at vi i forvejen er det land i verden, der har sparet mest på energiforbruget. I øvrigt er det vel heller ikke særlig afgørende, hvor meget vi reducerer forbruget af energi. Derimod er det vigtigt, at vi begrænser miljøbelastningen, og at vi gør det inden for rammerne af en fortsat økonomisk vækst for nu at citere Brundtlandrapporten. Det er ikke så meget forbruget af energi, der er afgørende. Det er først og fremmest miljøbelastningen, der er afgørende.

Det er altså ikke ligegyldigt, på hvilken måde vi begrænser vores miljøbelastning. Der vil jeg godt fremhæve miljøministeren, som har været nævnt nogle gange her i dag. Miljøministeren har en forkærlighed for kvoter.

Senest har hun luftet en tanke om, at vi skulle have kvoter på energiområdet, kvoter for el, kvoter for varme, kvoter for hver husstand, kvoter for hver butik, for hver virksomhed.

Det synes vi i Venstre er en meget dårlig idé. Det er hverken enkelt eller effektivt. I et moderne samfund virker det unægtelig bekymrende, hvis vi skulle til at indføre rationeringskort ligesom i Rumænien. Det bedste, man kan sige om tanken – mere er det vel ikke – er, at den vil styrke beskæftigelsen, fordi den vil øge bureaukratiet ud over alle grænser.

Danmark har bedre end noget andet land bevist, at man kan opnå langt bedre resultater ved gulerodsmetoden frem for piskan. Vi er faktisk nogle af dem, der har vist, at vi er i stand til at spare på energien, endda bedre end noget andet land. Jeg mener, at vi både kan og skal gå videre med energibesparelser, men det er ikke ligegyldigt, hvordan vi gør det.

Jeg vil i øvrigt henvise til Energirådet, der et sted i sin udtalelse siger:

»De danske målsætninger til opfyldelse af Brundtlandrapportens anbefalinger må derfor afstemmes i forhold til den internationale udvikling, ligesom der bør tages hensyn til, at Danmark i forhold til andre lande allerede har gjort en betydelig indsats for at realisere en mil-

[Svend Erik Hovmand]

jøvenlig energiforsyning. Det er endvidere afgørende, at målsætningerne udformes med det sigte, at de kan lade sig realisere på en økonomisk forsvarlig måde, således at balancen mellem energi og miljø genskabes uden tab af velfærd.«

Jeg synes, det er fornuftige, forstandige bemærkninger, og jeg vil gerne gøre dem til mine.

Må jeg afslutningsvis sige, at vi med de alternative energier også er nået meget langt her i landet. Holdningen har været den, at staten skal støtte realistiske projekter, så længe det er nødvendigt at støtte dem. Jeg tror, at vi f.eks. på vindmølleområdet nu nærmer os den grænse, hvor denne støtte ikke længere er nødvendig.

Til allersidst vil jeg bare sige, at jeg synes, det er glædeligt, at den tredje udbudsrunde endte på den måde, det skete: med en bred forståelse her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Det interesserer mig at få et svar fra Venstres ordfører, hr. Svend Erik Hovmand. Spørgsmålet er hørt tidligere her i salen. Det drejer sig om den eventuelle levering af sovjetisk gas til Danmark. Nu er det jo en del af energiministerens redegørelse i og med, at det bliver nævnt nederst på side 19. Venstres ordfører undgik også behændigt overhovedet at omtale den aftale.

Derfor vil jeg gerne spørge hr. Svend Erik Hovmand: Vil Venstre være garanten, der sikrer, at man ikke indgår en sådan aftale, der vil betyde en merpris for Danmark på ca. 200 mio. kr. i forbindelse med levering af eventuelt 2 mia. m³ gas?

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Ja, den skal blive meget kort, for jeg har faktisk ikke meget at føje til det, den konservative ordfører har sagt som svar på det samme spørgsmål: De forhandlinger føres i et andet regi, og vi forventer at se et resultat på et eller andet tidspunkt. Og det ser vi frem til.

Behnke (FP):

Når man læser energiministerens og, må man gå ud fra, hele regeringens redegørelse, er der én ting, der med det samme falder i øjnene. Det er, at de nye afguder i form af Brundtland-

rapporten, NOAH, OVE, OOA osv., alle de fodformede organisationer og alle de fodformede meninger, vinder gehør overalt.

Jeg kan ikke lade være med at undre mig over, at blot fordi en eller anden tilfældig nordmand har skrevet en rapport, skal den i den grad dirigere dansk politik og i det her tilfælde også dansk energipolitik.

Ikke alene i dag, men også tidligere har man i den grad ladet hånt om en bog eller en publikation, Industrirådet har udgivet: »Energi – Vegen frem mod en ny energipolitik«. Det er dog trods alt sådan, at Industrirådet repræsenterer det erhvervsliv i Danmark, som skal producere de varer, der kan sælges til udlandet og bringe Danmark ud af den meget betragtelige økonomiske krise, vi befinder os i.

Alligevel gør man altså Brundtlandrapporten til sit værktøj. Det er de fodformede organisationer, man lytter til, når man skal tilrettelægge dansk energipolitik. Det kan vi simpelt hen ikke forstå i Fremskridtspartiet. Vi kan ikke forstå, at en regering bestående af et såkaldt liberalt parti som Venstre og et konservativt parti kan gå med til det, at man i den grad lader sig trække rundt i manegen af det fodformede.

Sidste torsdag, hvor vi havde en debat om DONG og de forskellige naturgasselskaber og deres økonomiske frådseri, blev der refereret bl.a. fra ministerens side til, at der af Industrirådet var udgivet en eller anden tilfældig publikation.

Alligevel må jeg som ordfører for Fremskridtspartiet sige, at de betragtninger, Industrirådet fremfører i den publikation, bestemt er nogle, Folketingets partier burde lægge sig på sinde, al den stund der vedrørende de mange nye afgifter, de mange nye tiltag, der ligger i den såkaldte opfølgning af Brundtlandrapporten, kun er ét eneste sted, pengene kan hentes fra til disse tåbelige projekter, og det er fra dansk erhvervsliv, som i forvejen har det utrolig skidt.

En anden ting, jeg har lagt mærke til, er, at ministeren roser sig af, at Danmark er i spidsen, og det har de af regeringens ordførere, der indtil videre har været, også rost sig af. Danmark går i spidsen. Vi går i spidsen på miljøområdet, vi går i spidsen på arbejdsmiljøområdet, og nu går vi altså også i spidsen på energiområdet, og vi går også i spidsen og nedsætter arbejdstiden osv. osv. På andre tidspunkter kan Folketinget

[Behnke]

have debatter, hvor man så sandelig ikke kan forstå, at arbejdsløsheden bliver ved med at stige. Man kan så sandelig ikke forstå, at omsætningen i dansk erhvervsliv falder, og man kan ikke forstå, at Danmarks økonomi har det ad Pommern til.

Der er én eneste forklaring på de ting, nemlig den sammenhæng, der er med, at man absolut skal spille Karl Smart ude i den store verden ved at bryste sig af at gå i spidsen på alle de her områder. Fremskridtspartiet har ét eneste svar, og det er et stort og utvetydigt nej.

Jeg skal ikke i dag gennemgå vor energipolitik, selv om denne årlige debat lægger op til, at partierne afpudser deres samlede energipolitiske program. Jeg skal henvise dem, der måtte være interesseret, til sp. 5032 ff. i fortrykket for den 19. januar 1988, hvor der fra min side blev grundigt redegjort for Fremskridtspartiets energipolitik.

Jeg skal i stedet tage fat på nogle af de enkelt-sager, der i øjeblikket ikke alene plager mig, men også store dele af den danske befolkning.

Sidste torsdag, hvor vi havde DONG-fore-spørgslen, kunne Venstres og Konservatives ordførere, der i øvrigt begge er til stede i salen i dag, gå på talerstolen og sige, at det blev under ingen omstændigheder med deres medvirken, man påbød elselkskaberne at benytte naturgas. Det var en klar og utvetydig melding, og den var vi på daværende tidspunkt meget tilfreds med.

Men så sker der det, at den 21. februar udsender energiministeren en pressemeddelelse, som den 22. februar bliver refereret både i Jyllands-Posten og i Politiken. Den pressemeddelelse påbyder dem ikke at benytte naturgas, næh, den forbyder dem mere eller mindre at bruge alle andre energiformer. Det er selvfølgelig også en måde at føre politik på. Man siger ikke til folk, hvad de skal gøre, man forbyder bare alle andre muligheder, og så er der frit valg med hensyn til naturgas bagefter.

Jeg kan ikke forstå, at partier som Venstre og De Konservative i den grad bliver ved med at lade sig tage ved næsen af den form for politik.

Så snakkes der meget om vindmøller, og ministeren bruger da også et par sider til at beskrive, hvordan man forventer det bedste for dansk vindmølleproduktion fremover. Jeg kan ikke lade være med i den forbindelse at henvise til en artikel, der blev bragt i dagbladet Vestkysten den 10. februar.

I den artikel citerer man en anden artikel, der har været bragt i Weekendavisen, og af den artikel fremgår det, at det koster 1,1 mio. kr. i tilskud hver eneste gang der bliver produceret en vindmølle i Danmark, hvor energiministeren ifølge avisartiklen skulle have udtalt, at der kun var behov for et tilskud på 300.000 kr. I 1988 blev der produceret 300 vindmøller med et samlet tilskud på 330 mio. kr., det er altså 1,1 mio. kr. pr. stk.

Det duer ikke, at vi på den måde frådser med skatteydernes penge og påstår, at vi har et alternativ til de mere konventionelle former for energi. Ikke alene er det et problem at have vindmøller stående rundt omkring, men det kan ganske enkelt ikke være meningen, at der tilgår dem så store statsubsidier. Det skulle selvfølgelig glæde mig, hvis energiministeren senere på dagen kan gå op og afvise de udtalelser, han selv har givet til Weekendavisen, citeret i Vestkysten.

Derudover kunne jeg godt tænke mig at sige om de såkaldte vedvarende energiformer, at der er en ting, man ofte glemmer, og det er at stille spørgsmål om den mængde energi, der medgår til f.eks. at fremstille et biogasanlæg, en vindmølle, solfangere.

Hvis man bruger den store tabel og regner sammen, hvad der medgår af energi f.eks. til fremstilling af stål og beton og glasfiber, og hvad der ellers bliver brugt, i forhold til den energiproduktion, man kan få fra de pågældende såkaldte alternative energiformer, er situationen desværre den – desværre, for det ville være dejligt, hvis det var omvendt, ingen har endnu opfundet evighedsmaskinen, heller ikke i det her tilfælde – at regnskabet som oftest giver et stort minus.

De mange penge, der bliver brugt fra det offentliges side på at forske i de vedvarende energikilder, kunne efter Fremskridtspartiets mening have været væsentlig bedre anvendt på mere fremtidsrettede projekter.

I et blad, der hedder El og Energi, nr. 1 fra 1989, er der en interessant artikel på side 12 under overskriften: »Er brint et af svarene til Brundtland?«, og der bliver redegjort for, hvor langt man bl.a. på Risø er kommet i brintforskningen. Jeg har selv stillet spørgsmål om det – nr. S 805, Folketingets forhandlinger, sp. 9932 i Folketingsåret 1987–88, 1. samling – men dengang formåede jeg ikke at få den daværende

[Behnke]

energiminister til at interessere sig særlig meget for hele brintområdet.

Det undrer mig ikke, når jeg ser i energiredegørelsen, hvem man har som sine venner, når det er de såkaldte græsrodder, man lytter til. Brinthybridprojekterne, det engelske jetprojekt osv. er ikke noget, man har interesse for vel vidende, at det ellers er fra de ting, vi har chance for for alvor at få en seriøs energiforsyning i årene fremover. Hverken vindmøller eller andre ting kan forsyne Danmark med de store mængder energi, vi har brug for.

Så kunne jeg godt tænke mig at rette blikket mod en sjov lille episode nede på Masnedø, hvor en energiminister fint i TV-Avisen kunne fortælle, at nu havde man endelig fundet én af løsningerne på, hvordan man kunne bruge overskudsvarmen fra kraftværkerne: Man skulle bare opføre nogle gartnerier, og så kunne man dér fremstille gode, danske, sunde grøntsager med overskudsvarmen.

I Jyllands-Posten den 17. februar d.å. kan man nu læse, at det er slet, slet ikke det, der er blevet tilfældet. I stedet for leverer man olie til dumpingpriser, nemlig til 300 kr. pr. t, mens andre gartnere skal betale 1.200 kr. pr. t.

Lad mig gøre energiministeren opmærksom på, at den politik har Holland tidligere forsøgt sig med, og det er blevet erklæret ulovligt ved EF-Domstolen. Nøjagtig det samme kan vel forventes i det her tilfælde.

Jeg har over for Venstres og De Konservatives ordførere interesseret mig lidt for købet af gas i Sovjetunionen. Lad mig, for at der ikke skal herske nogen som helst tvivl om det, fra Fremskridtspartiets side give den fuldstændig klare og utvetydige melding, at ikke alene vil vi gøre alt, hvad vi kan for at modarbejde det projekt. Vi vil gøre alt, hvad vi kan for at oplyse befolkningen om, hvilken fadæse regeringen her er på vej til at begå.

Det sidste er et direkte spørgsmål til energiministeren, så hvis han hører efter, er der en mulighed for, at jeg får et svar senere.

Danmark har i de seneste år fået en ret betydelig afhængighed af vore nabolande med hensyn til elforsyning. Det siger man er en god forretning, fordi vi kan få el til billige penge. Jeg vil gerne spørge energiministeren, hvilken fornuft der ligger bag det i spørgsmålet om f.eks. afhængighed, i betragtning af at Sverige i øjeblikket rent faktisk er ved at afvikle sin park af

atomkraftværker og derfor i løbet af ganske få år selv har brug for al den energi, de kan fremstille deroppe. Jeg vil gerne have ministerens bemærkninger til det.

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Det, der bringer mig herop, er egentlig ikke lyst til at blande mig i debatten, det er blot for at sige til hr. Behnke, når han nu drager ind i debatten, hvad den konservative ordfører i sidste uge sagde om naturgas til elværker, at hverken i min erindring eller af Folketingets forhandlinger fremgår det, at jeg skulle have sagt noget som helst om naturgas til elværker.

Larsen-Ledet (RV):

Da mit partis ordfører, fru Elisabeth Arnold, desværre ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne fremføre det, vi fra radikal side gerne vil have sagt ved denne redegørelse.

Når man studerer energiministerens redegørelse og det omfangsrige statusnotat vedrørende energiplanlægning, som ledsager redegørelsen, må man sige, at der er tale om noget af en succeshistorie. Med de ca. 15 års tilbageblik, dansk energipolitik kan opvise, er der tilsyneladende sket en målbevidst og konsekvent stræben hen imod en større grad af selvforsyning og en mindre grad af afhængighed af en enkelt energikilde, hen imod en frodighed og en variation i energiforsyningsudbudet, som ingen havde troet mulig i begyndelsen af 1970'erne.

Man må oven i købet betænke, at energipolitikken har været overladt til ministre af forskellig politisk observans i den forløbne periode. Energiminister efter energiminister har åbenbart smukt taget den førte politik på sig og med stor konsekvens videreført forgængerens arbejde. Naturligvis har det ikke alt sammen været så idyllisk. Der har været store politiske skænderier om a-kraft, om vindmøller, om Nordsøolie, naturgas og kul. Det har bølget igennem det politiske liv, men har tilsyneladende resulteret i, at den endelig førte energipolitik har været udtryk for en bred politisk vilje.

Når den førte energipolitik, i hvert fald efter radikal opfattelse, har været vellykket, kunne man måske fristes til at tro, at debatten om energipolitikken var ved at forstumme. Men det er ikke tilfældet. Energiministerens redegørelse viser tydeligt, at der stadig dukker nye

[Larsen-Ledet]

problemer og udfordringer op i dansk energipolitik, og at en foranderlig omverden i højeste grad påvirker vores samfund.

Den første store forandring, der er indtruffet i de seneste år, er den perspektivændring, Brundtlandrapporten har afstedkommet. Perspektiverne er nu ikke mere alene besparelser og forsyningsikkerhed, men tillige miljøhensyn og kombinationen af lavt energiforbrug og bevaring af velfærd. Ordet »bæredygtig« i forbindelse med energiplanlægning anvendes nu som et supplerende ord: det samfundsøkonomisk og privatøkonomisk forsvarlige. At en udvikling skal være bæredygtig betyder nu, at miljøet skal kunne tåle de påvirkninger, som energiproduktionen og forbruget belaster det med.

Ud over de miljøbelastninger, der er en følge af emissionen af svovl og kvælstofilte samt sod, er også kultveilmmissionen nu blevet et åbent problem. CO₂-produktion finder sted ved afbrænding af alle fossile brændsler, altså også ved den ellers miljøvenlige naturgas. Men det kan ikke renses fra og bliver derved et problem i sig selv, hvis energiforbruget vedblivende stiger.

Derfor er vi tilfredse med, at der hejses fare-signaler over de prognoser, der siger, at energiforbruget fremover vil stige jævnt. Målet bør være – dér er vi helt enige med ministeren – at energiforbruget nedsættes direkte, og vi vil tilsige vores støtte til, at sådanne bestræbelser bærer frugt.

Det nedsatte energiforbrug for private forbrugere kan tilvejebringes på adskillige måder. Vi er alle efterhånden blevet oplært i energisparereforanstaltningers grundlæggende principper, men der er også problemer i det. F.eks. ville overgang til mere energibesparende husholdningsmaskiner og biler ud fra et energisynspunkt være ønskelig, men fra et nationaløkonomisk synspunkt højst uønskelig, idet vi vil have for hurtig en vareudskiftning hos forbrugerne.

Over for erhvervslivets energiforbrugere har olieprisudviklingen virket sådan, at incitamenterne til at spare på energien er faldende og tilskyndelserne til at investere i anlæg til f.eks. naturgas er små. Det er en politisk udfordring at søge at vende denne udvikling, og udfordringen bliver betragtelig, hvis konkurrenceevnen ikke skal forringes.

Endelig er energiproducenterne selv elværker og kraftvarmeverker. Vi håber, at ministe-

ren må få held til gennem sine samtaler med de involverede parter at få bibragt producenterne forståelse for, at elværkernes soleklare interesse i at sælge elektricitet kombineres dårligt med en overordnet politik, der har energibesparelser som et af hovedformålene.

De lave oliepriser, der for tiden er på verdensmarkedet, gør heller ikke udsigterne for naturgasprojektet alt for optimistiske. For private kunder kompenserer den førte afgiftspolitik for prisforskellen, men også tilslutningen blandt disse kunder til de kollektive forsyningsnet går for langsomt. For erhvervs kunder skal der helt ekstraordinære forhold til, før naturgaskontrakter indgås. Det er naturligvis et problem, at man har naturgaslagre til mange år frem i tiden, hvis kunderne lader vente på sig. De regionale gasselskabers eget ansvar for økonomien vil forhåbentlig vise sig i forbedrede regnskaber i de kommende år.

Vi har fra radikal side stadig stået bag den førte afgiftspolitik på energiområdet, men vi må erkende, at området er meget uigennemskueligt, og at vel kun få i dag betaler den ægte pris for deres energi. Vi ser derfor med forventning hen til resultatet af det kulegravningsarbejde, som ministeren bebudede i redegørelsen. Vi står stadig bag principperne, men så dog gerne en større gennemskuelighed.

Den usvækkede interesse for de vedvarende og alternative energikilder er opmuntrende. Vi opfordrer ministeren til at støtte den forskning, der foregår på energiområdet. Der er stor kreativitet og meget pionerarbejde på feltet.

Til sidst om olie- og gasudvindingsaktiviteterne i Nordsøen: Vi anerkender de lempelser, der er lagt op til over for koncessionssøgende i den tredje udbudsrunde om den danske undergrund i Nordsøen. Der bliver tale om at sammenligne vilkår med de øvrige Nordsølande, og da vi skal konkurrere om de interesserede kunder, er en vilkårsjustering hensigtsmæssig. Vi er endvidere tilfredse med, at der med åbningen af denne udbudsrunde skabes grundlag for en kontinuerlig aktivitet i Nordsøelfterne.

Som helhedsbetragtning vil vi sige fra radikal side om energiredegørelsen, at meget er nået.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Nu består regeringen jo af tre partier. Derfor skal jeg for fuldstændighedens skyld også an-

[Behnke]

mode om at få den radikale ordfører til at tilkendegive, i hvilket omfang man mener det er i overensstemmelse med god radikal politik, at Danmark på et område, hvor vi er selvforsynende, og hvor vi er nettoeksportører, er parat til at indgå en aftale om at få leveret gas fra Sovjetunionen, vel vidende at den aftale kan koste det danske samfund et par hundrede millioner kroner.

Duetoft (CD):

Jeg vil godt starte med at takke ministeren for redegørelsen og komme med et par bredere bemærkninger om energipolitikken. Vores udgangspunkt er en vurdering af det samfund, vi ønsker, og når vi så har fundet ud af det, vil vi gerne være med til at kigge på energibehovet og derefter på, hvilke typer af energi vi vil bruge.

Når jeg bruger det som startbemærkning og indfaldsvinkel, er det, fordi vi ikke mener, at energipolitikken skal styre det danske samfund. Vi skal ikke forsøge at lave samfundet om via energipolitikken. Det er samfundet og det samfund, vi ønsker at bygge op, der derefter må udstikke rammerne for den energipolitik, vi skal føre.

Når jeg starter med de bemærkninger, er det, fordi vi i denne sal for ikke så længe siden har hørt ordførere, der mente, at man i løbet af et ganske kort åremål kunne skære det danske energiforbrug ned med både 40 og 50 pct. Vi vil godt melde klart ud, at det tror vi ikke på. Vi tror på, at hvis man overhovedet forsøgte det, ville man ændre det danske samfund i en retning, som vel næppe mange ønsker.

Fundamentet for energipolitikken kunne også være ny teknologi. Her tænker jeg ikke på ny energiteknologi. Jeg tænker på den nye teknologi, der eksempelvis kunne bevirke en spredning af arbejdsmarkedet. En spredning af arbejdspladserne ville føre til et mindre behov for persontransport, en omlægning af transportpolitikken, som måske på samme tid ville medføre et forøget behov for godstransport, fordi man på en eller anden måde spreder de enkelte virksomheder ud over Danmark.

Sådan nogle langsigtede synspunkter mener vi skal med ind, når vi diskuterer energipolitik. Jeg har bemærket, at ministeren i redegørelsen netop efterlyser en langsigtet energipolitik. CD vil gerne opfordre ministeren til at se denne energipolitik i sammenhæng med den øvrige

samfundsudvikling, altså den nye teknologi og hvad der ellers er i den.

»Slutforbruget skal være mindre«, står der i redegørelsen. Ja, det kan da godt være, at det skal det. Men vi må vel bemærke, at det ikke kun er et spørgsmål om langsigtet politik. Det er et spørgsmål om ændring af adfærdsmønstret hos de enkelte forbrugere.

Her på Christiansborg kan man i alt fald sige, at det er vanskeligt. Hvor mange gange har jeg ikke oplevet, at elevatoren kun kører én etage, bare fordi et menneske skal fra 2. sal til 3. sal eller omvendt. Så kan man sige, at det kun er lidt energi. Ja tak, men vi skal starte med os selv. Vi skal starte dér, hvor vi siger: Jamen hvad er det, vi i dagligdagen gør, hvor det egentlig er spild af energi? Jeg er nu begyndt at gå ned ad trappen den ene etage, så det er da altid lidt hjælp. Men vi skal nok begge veje.

Så er der den med, at afgifterne, som ministeren adskillige gange har rost, skulle styre vores energipolitik. Nu kunne den konservative ordfører i dag være med til at bringe forvirring omkring det. Vi må jo så se, hvor det ender.

Jeg vil godt spørge ministeren, om den usikkerhed, der på det område er skabt i dag, også gælder EF-harmoniseringen, om ministeren stadig væk lige så klokkeklart vil afvise en energifgiftsharmonisering i EF-regi. Her tager jeg selvfølgelig ikke stilling til, om det skal være høje eller lave afgifter, eller om vi skal lægge energifgifterne om til en udslipsafgift i stedet for. Det kan godt være, vi skal se på det.

Jeg mener, det er vigtigt, at vi nu får slået fast, om vi vil være med i en energifgiftsharmonisering eller ej. Indtil nu har jeg forstået, at regeringen ikke ville, men på alle de andre skatte- og afgiftsområder, hvor der har været tale om EF-harmonisering, har regeringen som regel startet med at sige nej; så er der gået et par måneder eller tre, og så har man efterhånden vænnet sig lidt til tanken, og den fjerde måned har man sagt, at det vil man godt alligevel.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om der også sker det på det her område. Jeg synes, det er et væsentligt signal at sende ud, sådan at de, der skal disponere langsigtet rundt omkring i Danmark, ved, hvad det drejer sig om.

Vi er ikke tilhængere af tvang, og derfor er vi glade for, som jeg også sagde i sidste uge, at ministeren klart har afvist, at Folketinget skulle indføre tilslutningspligt til naturgasnettet. Vi

[Duetoft]

vil i øvrigt advare mod, at man bruger den lokalt. Vi er selvsagt heller ikke tilhængere af kvotesystemet, og vi er heller ikke vildt betaget af tanken om at tvinge elværker fra kul over til naturgas. Vi tror på, at man økonomisk kan finde fordelagtige måder at gøre det på, der lokker, i stedet for at bruge pisken.

Jeg vil godt tage et par detaljerede spørgsmål op.

Når ministeren er tilfreds med elsektorens udvikling – det kan man da også godt være – så synes jeg, vi i dag er nødt til at nævne elpriserne for de store erhvervskunder. Jeg mener, vi er nødt til at få gjort det mere fleksibelt end nu. I den sammenhæng mener jeg, vi er nødt til at tage op i løbet af det kommende år diskussionen, om det er rimeligt, at erhvervskunder er pålagt udgifter til alternativ energi, som de aldrig nogen sinde vil få fornøjelse af.

Jeg vil da godt melde ud, at efter vores opfattelse er energiforskning en samfundsopgave, men energiforskning og -udvikling er ikke noget, der skal pålægges det private erhvervsliv. Det hører hjemme hos skatteyderne på samme måde som Storebæltsbroen og hybridnettet og naturgasnettet generelt. Derfor vil vi godt rejse spørgsmålet, om det er helt rimeligt, at man laver energiprisforhøjelser over for erhvervskunderne – og andre selvfølgelig også – med baggrund i den slags ting.

Naturligvis skal der ikke være en energipolitisk ordførertale fra CD, uden at a-kraften bliver nævnt, og det bliver den også. Og så kan jeg glæde ministeren med, at det ikke er som ved Brundtlandrapporten, at det kun er en enkelt sætning. Det bliver til flere sætninger i dag.

Efter vores opfattelse har vi her valget mellem en energiform, som i værst tænkelige tilfælde kan lave nogle enorme ulykker, og en række andre energiformer, der 100 pct. sikkert gør det. Vi må indrømme, at vi hellere vil vælge den atomkraft, som Barsebäck med dens sikkerhed og dens sikkerhedssystemer er symbolet på, frem for den energi, der med 100 pct.s sikkerhed giver miljøproblemer ved afbrænding.

Vi undrer os lidt i disse miljøtider over, at man snakker sig så langt væk fra atomkraft. Vi er godt klar over, at vi ikke kan skabe den store, brede politiske enighed her i Tinget i det spørgsmål, men fanen skal lige hæves alligevel med et ønske om, at man måske nok også skulle til at kigge lidt på fusionsenergi her i Danmark.

Spørgsmålet har så været, om det altid er lykken at lave forsøg. Der er jo lavet mange forsøg med alternativ energi, og forsøg lykkes jo altid, og det gør måske, at man investerer i nogle ting, som man i virkeligheden ikke burde investere i.

Vi vil også godt rejse spørgsmålet om den alternative energi, som ministeren jo så ofte og også i redegørelsen har rost, vindmøller, biogas og alle de forskellige ting, som ikke rigtig giver noget, men som vi jo alligevel skal have med argumentet, at dansk industri skal sættes i stand til at eksportere til andre lande. Ja, vil den så bare nøjes med det. Jeg synes, det er helt fint, at vi laver produktudvikling på de områder og så sælger produkterne til ulande, der har behov for dem, og som i langt højere grad kan udnytte dem end de industrialiserede samfund, men fri os for dem her. Jeg synes nok, at den produktudvikling, der skal ske, godt kunne ske alene med eksportforberedende mål for øje og ikke til brug i Danmark.

Naturgassen skal selvfølgelig også have et par enkelte ord med på vejen. Jeg sagde nogle ting i sidste uge og skal ikke gentage dem her, bortset fra at vi naturligvis må have den økonomiske vurdering af nettenes rentabilitet lokalt, og at vi må have, som jeg også efterlyste i sidste uge, mere styr på den kommunale økonomi, men når de regionale selskaber skal give det, er det vel også rimeligt at begynde at kigge en lille bitte smule på opgavefordelingen mellem Dngas og de regionale selskaber. Jeg er overbevist om, at en nøjere gennemgang her nok kunne vise, at ting, der i dag ligger hos Dngas, godt kunne ligge andre steder.

Tredje udbudsrunde var vi jo enige om bortset fra det lille problem omkring Gert-feltet, et problem, der principielt set for os ikke var så lille endda, men det var dog ikke større, end at vi kunne støtte de generelle regler, og vi håber da på både stor aktivitet og held og lykke i udbudet.

Russergassen skal også have et par ord med på vejen fra mig. Jeg er glad for, at ministeren i redegørelsen roser DUC adskillige gange, og jeg synes også, der er meget stor grund til at gøre det med baggrund i alt det, bl.a. A.P. Møller har gjort gennem tiden. Men sovjetgassen undrer mig egentlig meget. For det første havde vi jo en ilter diskussion i sin tid om menneskerettighederne, da man byggede gasnettet i Sovjet. Dengang var alle forargede over, at det var

[Duetoft]

tvangsarbejdere, der skulle lave nettet, men i dag kan vi altså få noget gas ud af det, og så kan vi jo lave hykleriet dér.

Hvor blev i øvrigt »Køb dansk«-kampagnen af? Hvorfor i alverden skal vi gå ud og købe gas i udlandet på et tidspunkt, hvor vi har det i Danmark, og hvor vi har pralet af, at vi skal være selvforsynende? Det forstår jeg ikke rigtig. Jeg forstår dette som et forsøg på at dreje armen om på A.P. Møller i nogle forhandlinger, som er i gang på andre områder; man vil lige spille med musklerne og vise, at vi godt kan selv, og hvis I ikke vil, som vi vil, så skal vi nok tvinge jer til det.

Jeg synes, det er lidt underligt, og jeg synes specielt, det er underligt, når man bygger det sammen med industripolitik og bruger som argument for at gøre det over for DUC, at man så vil kunne hjælpe et andet industrifirma. Jamen vi skal ikke føre industripolitik via energipolitikken. Vi skal ikke, fordi der er en modkøbsordre et eller andet sted, ændre på den grundholdning, at så længe vi kan selv, skal vi også gøre det.

Jeg vil slutte med at sige, at selvfølgelig er der store problemer og store omstillinger, som ministeren også har peget på, i de kommende år. Jeg vil tilsige ministeren det positive samarbejde, jeg som formand for udvalget har haft med ministeren hidtil, men som CD jo også har været med i i en årrække og arbejdet positivt med i energipolitikken. Det vil vi gerne stadig væk være med til.

Men vi vil samtidig markere, at lige meget om Brundtland laver 10.000 rapporter, så skal vi altså ikke ind i en energipolitik, der har til formål at ændre det danske samfund i en meget grundlæggende retning. Det vil vi ikke bruge energipolitikken til, og jeg opfatter også ministerens redegørelse sådan, at det vil regeringen heller ikke; det vil vi forsøge at holde den fast på.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Umiddelbart efter mit første indlæg havde hr. Duetoft og jeg en kort ordveksling om energifgifterne, og hr. Duetoft tager det op igen. Jeg har nu studeret, hvad jeg sagde, for jeg var ikke klar over, hvoraf misforståelsen kom, men jeg har måske selv været med til at skabe den. Jeg mener ikke, der er nogen uoverensstemmel-

se mellem det, ministeren siger i redegørelsen, og det, jeg sagde. I redegørelsen står der, at forbrugerne fortsat må regne med et relativt højt prisniveau, og det er jeg enig i. I ministerens tale forleden, den 16. februar 1989, Folketingets forhandlinger 1988-89, sp. 6579, sagde energiministeren i forbindelse med det embedsmandsudvalg, som vurderer energifgifterne:

»Det er muligt, at vi skal foretage justeringer her. Jeg kan, uden at tage stilling til, hvad justeringerne i givet fald skal gå ud på, nævne, at vi har en betydelig lavere afgift på kul end på olie.«

Det var vel i og for sig det samme, jeg sagde. Jeg sagde: Vi har nogle afgifter, som jeg finder vi skal justere. Det behøver ikke betyde, at det samlede afgiftsniveau går ned, men vi kan meget vel lave dem på en helt anden måde.

Det tredje og sidste, som måske har forårsaget misforståelsen, var jo, at jeg plæderede for billigere energi, og jeg indrømmer, at dér løb hjertet måske af med noget andet, for det, jeg tænkte på hele tiden, mens jeg snakkede, var energi til industri og erhvervsliv, det var ikke til den private forbruger. Det ville være rart og godt, men det har vi ikke råd til. Det er jo industri og erhvervsliv, som er grundlaget for hele vores økonomiske velstand, det var dem, jeg ville sørge for at vi skaffede den billigst mulige energi.

Så håber jeg at have afklaret misforståelsen.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Også jeg vil gerne have afklaret noget, som forhåbentlig er en misforståelse, i det, som hr. Duetoft sagde her for et øjeblik siden. Det drejer sig om spørgsmålet om de alternative energikilder. Skal jeg opfatte hr. Duetofts bemærkninger sådan, at han mener, at det, vi har gjort på det område, er totalt spildt, det burde vi ikke have gjort, og det skal vi øjeblikkelig standse med?

Jeg minder om den artikel, som jeg henviste til i mit indlæg tidligere i dag fra Håndværksrådet, og jeg vil godt citere to andre sætninger fra den:

»Danmarks førerstilling på verdensmarkedet inden for produktion af vindmøller, halmfyringsanlæg, solvarmeanlæg m.v. er kun opnået takket være en utraditionel og vellykket lovgivning på energiområdet. Disse førerstillinger

[Svend Erik Hovmand]

kan kun fastholdes, hvis det vellykkede samspil mellem den private og den offentlige sektor fastholdes og udbygges. Der er brug for et stort hjemmemarked, indtil branchen er blevet fuldt konkurrencedygtig med produkter af konventionelt energiidstyr.«

Jeg minder hr. Duetoft om, at vi på dette område har en ganske betragtelig eksport. Hver anden vindmølle i verden er produceret i Danmark, og hvert tredje fjernvarmerør er produceret i Danmark. En meget betydelig del af den nye teknologi på energiområdet er fremstillet og produceret til gavn for dansk beskæftigelse og valutaindtjening. Jeg går ud fra, at CD også finder, at det er ganske gavnligt.

Jeg mener personlig, at det er ganske vigtigt, at vi er realistiske, når vi taler om forsøg med udvikling af nye energikilder, men derfra og til totalt at slå hånden af de forsøg og de erfaringer og de værdifulde resultater, vi har opnået, synes jeg nok, der er et skridt.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det er kun ganske kort omkring hr. Duetofts bemærkninger om den her russergas, som han åbenbart synes er noget forfærdelig noget. Det er jo noget ganske almindeligt i Europa, i Frankrig, Vesttyskland, Østrig, Sverige, at man har modkøbsaftaler med de østeuropæiske lande, man køber kul og olie, og til gengæld for det sælger man maskiner og andre ting.

Problemet er jo, at vi ikke bruger det instrument godt nok i Danmark og taber meget store eksportmuligheder til de mange lande i verden – det gælder jo ikke alene de østeuropæiske lande, men i høj grad mellemøstlige og andre lande – som bruger modkøbsprincippet. En etableret del af verdenshandelen, omkring 30 pct., foregår på den måde, og at sige, at vi ikke kan bruge et modkøbsarrangement med Sovjetunionen, betyder rent faktisk, at vi ikke kan eksportere til de lande plus til en lang række andre lande i verden. Det må være en eller anden primitiv ideologisk kvababbelse, som hverken Strauss eller alle de andre venner, som hr. Duetoft har i Europa, har haft nogen sinde. Det er en vanvittig betragtning.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Hr. Strauss lever jo desværre ikke mere, men der er mange andre venner i Europa, det er vi da også stolte af at vi har.

Jeg vil godt sige til hr. Riishøj, at modkøbsaftaler skulle da være mulige på mange områder, i betragtning af at vores handelsbalance over for Sovjetunionen jo viser nogle ganske specielle tal, nemlig at de sælger ret meget mere til os, end vi sælger til dem.

Det, jeg faktisk sagde, var, at jeg føler, det er urimeligt, at vi, fordi en virksomhed finder ud af, at den kan eksportere cement, eller hvad den nu vil eksportere til Sovjetunionen, skal bryde med det energipolitiske princip, at vi vil prøve at klare os selv. Jeg synes, man blander tingene ganske voldsomt sammen. Så lad os da købe kaviar og opretstående klaverer eller noget andet derovre i stedet for, men at vi blander det ting sammen med energipolitikken, det undrer mig meget, og det var det, jeg kritiserede.

I øvrigt vil jeg sige til hr. Svend Erik Hovmand, at jeg jo ikke sagde, at man skulle slå hånden af energiforskningen, jeg sagde ganske klart, at det efter vores opfattelse er en offentlig opgave. Men det, jeg sagde, var, om der er nogen grund til at satse på, at vi skal bruge det, når vi ved, hvor meget vi har investeret i det, og hvor lidt det har virket. Det er jo ganske, ganske få procent af vores energiforbrug, der dækkes ad den vej. Var det så ikke smartere at koncentrere sig om at få det eksporteret? Jeg tror ikke på, at det nødvendigvis skal vise sig, at det ikke kan bruges i Danmark, før vi kan sælge det i udlandet.

Så jeg vil godt bede om, at det adskilles fra, at vi skulle ønske at slå hånden af energiforskningen. Den omtalte jeg ganske klart, men jeg tror ikke på, at hjemmemarkedet nødvendigvis er en forudsætning for at kunne eksportere.

I øvrigt vil jeg godt sige, at vi ikke kæmper for en enkelt branches overlevelse. Vi ser også lidt på, hvordan ressourcerne bruges i det danske samfund, og set fra et forbruger- og skatteydernes synspunkt er det måske ikke den rimeligste prioritering, man har foretaget på dette område.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Det er til hr. Riishøjs bemærkning om, at vi skulle forbedre vores evne til at benytte os af denne form for byttemandel. Men byttemandel

[Behnke]

skal vel kun finde sted, selv i et SF-samfund, hvis der er fornuft i det, og i dette tilfælde kan der næppe være tale om fornuft, eftersom det tilbud, der er kommet fra DUC, er, hvis der er tale om 2 mia. m³ gas, 200 mio. kr. dårligere end tilbudet fra Sovjetunionen. Så var det dog trods alt billigere at få leveret et par Ladabiler, hvis vi absolut skal levere en cementfabrik til Sovjetunionen.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Da det åbenbart er svært at komme til orde med den ordførertale, jeg skal holde, kunne jeg næsten fristes til at holde min ordførertale i en kort bemærkning.

Der er altså noget galt, når man i debatten ikke kan få alle synspunkter med, før man fører denne debat. Så jeg vil egentlig sige, at jeg håber, at de andre vil skynde sig, så jeg kan få lov at få ordet.

Fjerde næstformand (Poulsaard):

Ifølge forretningsordenen er der muligheder for korte bemærkninger, og formanden skønner altså, at de korte bemærkninger er relevante.

Vi fortsætter de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Til hr. Duetofts bemærkning om, at vi har det selvforsyningsprincip, som vi ikke skal bryde med, vil jeg minde hr. Duetoft om, at der siden efteråret 1987 har været enstemmighed om, at forhandlingerne om køb af yderligere gas foregår kommercielt, og at DONG derfor ikke er bundet til at købe fra dem, der producerer i Danmark. Der er taget stilling til dette. Havde vi ikke taget denne stilling, og havde vi ikke taget den i enighed og fastholdt denne enighed, havde der ikke været noget reelt grundlag for, at de forhandlinger kunne føres.

Jeg synes, hr. Duetoft også i sit høje embede som formand for udvalget skulle tage ansvaret på dette punkt helt alvorligt.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det er igen om den her russergas og om at

blande tingene sammen. I modkøbsforretninger blander man altså ting sammen. Jeg nævner bare, at borgerlige regeringer i hele Europa bruger det princip, fordi man på en række markeder for at kunne komme ind må etablere modkøbsforretninger, for sådan er deres handelsstruktur indrettet. Det er vi for dårlige til herhjemme.

Hr. Behnke ved jo ikke noget om prisforskellene endnu, det er kun noget, han har hørt fra nogen, som endnu ikke kender det endelige tilbud fra Sojuzgas. Hvis det viser sig, at det samlet med hensyn til modkøbet og gasprisen ser fornuftigt ud samfundsmæssigt set, så skal man tage den. Allerede nu at proklamere, inden man kender tilbudet, at det tager man afstand fra som det eneste land i Europa, er vanvittigt.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil sige til hr. Riishøj, at sådan som det er fremstillet, virker det for mig, som om det er en erhvervsstøtte til en virksomhed, og at der så bare er gået noget gas med ind i det. Men det kan vi diskutere ved anden lejlighed.

Jeg vil ganske kort sige til hr. Poul Nielson, at jeg da ikke har noget ansvar for, hvad der foregår i DONG's repræsentantskab, dér er jeg ikke medlem endnu. På det tidspunkt, hvor jeg måtte blive det, kan jeg tage ansvaret for det. Men her kommer jeg med det synspunkt, som CD har på dette område, det er det, jeg har gjort rede for i dag, og dér står jeg da ikke til ansvar for, hvad et medlem af repræsentantskabet har gjort. Det kan jeg ikke se man kan blande sammen.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det kunne måske være gavnligt, hvis man fik en selvstændig debat om russergassen.

Men jeg vil gerne gå tilbage til det, vi diskuterer, nemlig ministerens redegørelse, og takke for den. Der er mange aspekter i den.

Når jeg sidder og hører på alle de forskellige taler om energi, kan jeg ikke lade være med at gå lidt uden for vores egne rækker og tænke på, at hver gang der skal laves energi, skal der bruges ressourcer af en eller anden art.

Der var nogle, der udtalte sig lidt nedsættende om Brundtlandrapporten, men den siger jo ganske klart, at der er begrænset ressourcer i verden, og at der er folk, som bruger de forkerte

[Inger Stilling Pedersen]

ressourcer. Man kan jo ikke lade være med at tænke på, at når der i Afrika skal fældes træer, for at man kan få energi til madlavning, eller man må bruge nogle af de ressourcer, som er så værdifulde for os alle sammen, for at få energi, så har vi jo trods alt alle sammen et medansvar for, hvad der sker, og de forandringer, der sker, kan komme til at berøre os alle sammen.

Energi er jo ikke nogen selvfølge. Vi troede engang, at der var ubegrænsede ressourcer, at vi bare kunne bruge løs, for de hørte aldrig op. Så oplevede vi en energikrise, der lærte os herhjemme, at det slet ikke var så selvfølgeligt. Nogle prøvede at fryse, og vi prøvede, at vi ikke måtte køre bil om søndagen og en hel masse andre ting, som gjorde, at de fleste blev meget energibevidste. Ikke mindst ungdommen, tror jeg, er meget interesseret i disse ting og ikke mindst børn, fordi de tænker på, hvordan det vil være om en del år, når de bliver voksne, og eventuelt for deres børn igen. Jeg synes, det er godt, at man har fået øjnene op for, at ressourcer altså ikke er noget, man har altid.

En anden vigtig ting omkring energi er dens betydning for miljøet. Igen er de yngre generationer meget optaget af disse ting, fordi det kan få betydning for dem. Det er ikke ligegyldigt, hvilke ting vi bruger, og derfor er det meget nyttigt, at vi ser på, om vi kan spare på nogle ting, om vi kan finde mere miljøvenlige metoder osv.

Jeg tror også, at det er vigtigt, at vi i opdragelsen i hjem og i skole, og hvor vi ellers færdes med børn og unge, lærer dem, hvordan man kan bruge mindre energi i det daglige. Jeg tænker på den daglige husholdning med maskiner og lignende. Det kan jo også få nogen betydning for pengepungen.

Erhvervslivet må også være interesseret i at spare energi, for energi er en stor udgiftspost for mange. Det er ikke bare det, at vi sørger for, at der er så få afgifter som muligt, at man har den så billigt som muligt. Energi vil altid koste penge, og kan man få nogle energibesparende ting ind, så er det en fordel.

Der er også talt en hel del om, at de alternative energikilder er sådan noget, som nogle flipper kører ud med, og at de egentlig ikke har nogen betydning. Når man ser det globalt, f.eks. i forbindelse med ulandene, så er det meget væsentligt, at vi herhjemme har gjort nogle erfaringer, som kan betyde, at vi kan eksportere til lande, hvor det er meget svært at skaffe de energikilder, der skal til.

De alternative energikilder kan jo også være et supplement, det må vi ikke glemme. Den dag, hvor vi måske kommer i en eller anden krise, hvor vi ikke har de ting, vi skal bruge, er det egentlig godt, at vi har gjort disse erfaringer. Jeg synes, der er meget positivt, og jeg synes også, de allerfleste er vågne over for dette.

En anden ting, jeg vil fremhæve, er energipriserne. Hvor meget skal energien koste? Nu har alle jo stort set været enige om, at erhvervslivet skal have så lave omkostninger som muligt, men jeg vil gerne nævne, at den energipolitik, vi fører for øjeblikket med høje afgifter, ikke er familievenlig. Man kan ikke spare lige meget på energien, om man er 1, 2, 3 eller 5 i en familie, og er der børn eller unge mennesker, så ved man også, at der altid vil være et større energiforbrug ikke mindst til varmt vand og lignende.

Derfor så jeg gerne, at man også tog energipriserne med, når man diskuterer lønforhandlinger og meget andet. Energiafgifterne og energipriserne spiller også en rolle for, hvor store omkostninger en familie har. Jeg så gerne, at de blev reduceret en hel del. Jeg ved godt, det kan være svært, for man skal jo skaffe de penge, men det betyder bare, at man må kræve penge op på andre områder. Man må se det i relation til, om det egentlig er et fornuftigt grundlag, vi har.

Der er også nævnt noget i tilslutning til EF, om det kan betale sig, hvad vi tager i benzinafgifter. Jeg vil gerne sige igen, at det ikke kan betale sig at køre over grænsen og fylde benzin på. Vi bruger jo megen energi på at køre derned og hjem igen for at få tanket op dér, fordi det er billigere. Jeg tror ikke på, at vi i det indre marked kan fastholde vores energiafgifter, selv om vi gerne ville gøre det af idealistiske grunde. Vi kommer nok til at vurdere, om det kan lade sig gøre.

Jeg vil gerne sige for Kristeligt Folkepartis vedkommende, at vi er meget positivt og velvilligt indstillet over for, at vi fører en fornuftig energipolitik, hvor vi tager de fornødne hensyn både til ressourcer og miljø og også til de omkostninger, det medfører, både for erhvervslivet og de enkelte borgere.

Mogens Elvensø (FP):

Som vi har hørt, hviler vores energipolitik på to ting. Den hviler på kæmpestore afgifter på olie – og nu vil man også have det på kul – men

[Mogens Elvensø]

den hviler også på tvangsforanstaltninger, og dér har jeg en række spørgsmål til ministeren, om vi kan få ministerens hjælp til at ophæve en række af disse love.

Det første spørgsmål går på, at der i sin tid blev lavet en lov om varmesynsrapporter og energiattester. De var populære, dengang det var gratis og man kunne få tilskud. I dag er de upopulære. De har ført til forkerte installationer i huse, og de har ført til svampeangreb og lign., så jeg synes, det var en god idé, hvis vi kunne få ophævet den lov. I dag gælder loven ved salg af huse, så skal der foreligge en varmesynsattest. Lad os få den væk, for den kan man nemlig i virkeligheden fraskrive sig.

Det er også tvang, at en kommune – når den giver en bygningsattest – kan kræve, at opvarmingsanlægget bliver lavet på en speciel måde, idet der i bygningsattesterne står, at det skal være vandbårne anlæg, dvs. at det er anlæg, der kun kan fyres med olie eller naturgas.

Jeg vil også gerne bede om, at man ophæver kommunernes ret til at tvinge folk i visse kvarterer og andre steder til at aftage naturgas.

Jeg vil også bede om, at man får ophævet en lov om, at amter og kommuner kan tinglyse og ekspropriere til vindmølleparker. Disse vindmølleparker er til stor gene for befolkningen, og mange steder har borgmestrene frabedt sig at få disse ting, men alligevel kommer amterne og forlanger, at man skal have denne ekspropriationsret. Jeg vil gerne bede om, at den lov bliver fjernet.

Så er der også en anden ting. Når der bliver lavet vindmøller, så opnår vindmøllejerne en fordel, når de sælger elektricitet til elektricitetselskaberne, og det betyder, at det er de kunder, der ikke har energi fra vindmøllerne, der er med til at betale en overpris på deres elektricitet, for at vi kan bevare vindmølleparker, der i forvejen er oprettet med store tilskud.

Der er en god grund til at ophæve alle disse ordninger, for der er kun én måde, energien kan styres på, og det er ved fri markedsdannelse.

Energiministeren (Bilgrav-Nielsen):

Jeg tror, jeg først må gøre et forsøg på at skille lidt fra. Det er jo sådan, at der er stor enighed om den danske energipolitik, og det er også kommet til udtryk i dag, men der er da også et enkelt parti i hvert fald, som er uenig i den førte energipolitik.

Og derfor kan jeg skille hr. Mogens Elvensø helt fra straks ved at sige nej til samtlige de spørgsmål, han rettede til mig. Alle de nævnte elementer i den danske energipolitik har haft en overordentlig stor betydning for den udvikling, vi har haft. Det er muligt, der skal ske nogle reguleringer hist og her, men der er ingen tvivl om, at de regler, som hr. Mogens Elvensø nævnte, har haft deres meget store betydning.

Inden jeg svarer de enkelte ordførere, vil jeg godt gøre et par mere generelle betragtninger om vores energipolitik. Jeg synes, der er grund til ved denne lejlighed, hvor det er min første anledning til at fremlægge en redegørelse, at understrege, at den energipolitik, der har været ført i Danmark siden energikrisens dage, har været meget succesfuld, som også en af ordførerne var inde på, og jeg vil godt kippe med flaget for mine forgængere. Der har været megen kontinuitet, som det også er nævnt, uanset hvilket parti der har haft ministerposten på området.

Vi har jo oven i købet i dag som ordfører den første danske energiminister, som i høj grad var med til at lægge linjen for den energipolitik, der har været ført og som har været en uomtvistelig succes. Det kan man læse om i andre landes rapporter og beskrivelser af den danske energipolitik.

Jeg vil godt minde om, at en af de seneste rapporter, vi har, er kommet fra EF i maj 1988. I den fremhæves den danske energipolitik som et eksempel for de øvrige EF-lande. Jeg har nævnt den før, men jeg synes, der er grund til at fremhæve den igen, ikke mindst fordi nogle har villet mene, at den danske energipolitik er ude af trit med den udvikling, vi nu er på vej ind i så mange år efter energikrisen.

Det interessante ved den førte danske energipolitik er, at den løste det problem, vi skulle løse, nemlig at bringe Danmark ud af afhængigheden af energi fra andre lande.

Så kunne man filosofere over, hvad årsagen var til, at vi var kommet i den afhængighed. Jeg tør godt sige, at det bl.a. var markedskræfternes frie spil på det energipolitiske område. Det førte nemlig til, at man uden hensyn til forsyningsikkerheden købte dér, hvor det altid var billigst at købe. Pludselig var man i den situation, at man havde bundet sig ved denne politik til en eneleverandør – eller stort set til en eneleverandør – nemlig den, som havde olien.

[Energiministeren]

Derfor var vi så sårbare, derfor blev vi så hårdt ramt i Danmark økonomisk, da energikrisen skyllede ind over os. Det lærte vi af, og meget hurtigt har vi drejet den danske energipolitik i retning af større uafhængighed, sådan vi i dag bliver rost for denne energipolitik.

Så er det naturligvis interessant at spørge, om denne succesfulde energipolitik så også er brugbar i dagens Danmark, under dagens vilkår i forhold til de opgaver, som energipolitikken skal løse nu. Og svaret er ja. Det er netop det fine ved energipolitikken, at den var et svar på de kriser, der kom over os i 1970'erne, og også er et svar på de udfordringer, vi nu står over for.

Bevares, der skal tilpasninger til. Der skal ses på afgiftssiden, som vort afgiftsudvalg er i gang med. Man skal overveje, om man har den rette balance mellem de enkelte energikilder. Men der er ingen tvivl om, at afgiftspolitikken er et væsentligt element i den danske energipolitik og jeg tror i stigende omfang også vil blive det i andre landes energipolitik. Det er et af de punkter, hvor EF faktisk noterer sig, at Danmark har haft succes bl.a. ved brug af afgiftspolitikken.

Mange af ordførerne rejser spørgsmål om EF og afgiftspolitikken igen. Der er svaret på det ved adskillige lejligheder, og svaret i dag er det samme, som der er givet de andre gange. Der er det nye denne gang, at nu har statsministeren også været på banen og har svaret på spørgsmålet om energiafgifter og EF, og han har naturligvis svaret helt på linie med de svar, jeg tidligere har afgivet.

Vi har vores fulde frihed. Afgifterne på energi kan ikke ændres for Danmarks vedkommende, medmindre vi selv ønsker det. Vi kan sætte dem op, vi kan sætte dem ned, vi kan afskaffe dem, men det er og bliver vores egen beslutning. Det er indholdet af det svar, som statsministeren senest har givet hr. Riishøj.

Så kan man diskutere, om den frihed til selv at bestemme over vores afgifter også kan holde den dag, hvor vi har et frit marked og der bliver mere fri handel over grænserne. Det er naturligvis et problem, som Danmark kan blive stillet over for, at vi bliver nødt til at indrette os i et eller andet omfang på, hvad der er omverdens politik på området. Men jeg er overbevist om, at når man fra EF's side har angivet den danske energipolitik som vigtig og et forbillede

for andre landes, stiller man ikke pludselig krav til os om, at vi skal ændre den. Jeg tror også, at man er parat til at gå de veje, vi er gået, for at få den drejning af energipolitikken, andre lande også har behov for, uanset at de har en anden energistruktur.

Hr. Poul Nielson nævnte en række konkrete eksempler og var i sin konklusion positiv over for den fremlagte energiredgørelse. Det takker jeg for. Jeg har også noteret mig, at mange ordførere udtalte sig rosende om statusnotatet. Det takker jeg også for og sender blomsterne videre til de gode medarbejdere i ministeriet, departementet og Energistyrelsen, der har arbejdet meget med denne sag, som har fået et ganske spændende indhold, idet der ikke kun er tale om, at man beskriver situationen, som den er, men også er inde i nogle overvejelser om, hvilke muligheder vi har for at påvirke det videre forløb ved at stille forskellige, alternative udviklingsforløb op over for hinanden. Dermed har man angivet den model, der vil blive arbejdet efter, når jeg i løbet af et lille års tid skal være færdig med den særlige energiredgørelse, som regeringen ved flere lejligheder har bebudet vil komme.

Det bliver en energiplan, hvor vi mere konstant og konkret går ind i den opgave, som er beskrevet i statsministerens åbningstale, hvor det klart står, at det er formålet at reducere det danske energiforbrug og markant nedsætte miljøbelastningen fra det. Det er det, vi nu skal udarbejde en konkret plan for, og den bliver som sagt lagt frem i løbet af folketingssamlingen 1989-90.

Hr. Helge Adam Møller havde nogle betragtninger om naturgassen og rejste spørgsmålet, om det var fornuftigt at lægge afgift på den. Det kan man godt, men det løser ikke det problem, som naturgasselskaberne har. Hvis man pålagde en afgift og lod den gå i statskassen, skulle man dagen efter betale den tilbage til selskaberne for at redde deres økonomi. Man har valgt den ubureaukratiske form ikke at lade de penge gå om ad statskassen, før de ender dér, hvor det er bestemt, nemlig til nedbringelse af den gæld, der er oparbejdet i naturgasprojektets opbygningsperiode. Jeg kan godt se ideen i at skabe mere gennemskuelighed, men jeg tror snarere, vi skal tage fat på overvejelser om afgiftsbalancen mellem de enkelte energiformer.

[Energiministeren]

Hr. Helge Adam Møller havde andre interessante betragtninger og kom vel nærmest til den konklusion, at der i dag er brug for en anden energipolitik end den, vi anvendte, da vi skulle bringe Danmark ud af energikrisen. Jeg skal ikke gå nøjere ind i den betragtning. Den er kommet stærkt frem i Industrirådets pjece om energipolitikken i Danmark. Jeg deler den ikke, og jeg synes, den er blevet sat meget kompetent på plads i den artikel, som Håndværksrådets direktør, hr. Traberg Smidt, har skrevet i Børsen, og som er blevet citeret i dag. Det viser spændvidden i dansk industri og erhvervslivs holdning til, hvad der skal være dansk energipolitik, og jeg kan godt forstå, hvorfor der er disse spændinger. Der er nogle typer virksomheder, der har mere fornøjelse af den energipolitik, vi har ført i de seneste år, end andre. Det er nok typisk de lidt mindre og mere eksperimenterende, der har haft de bedste muligheder for at drage nytte af den førte energipolitik, men jeg er overbevist om, at det ville være galt at forlade den – også af industri- og eksportpolitiske grunde, fordi vi netop har et forspring i dag. Hvis ikke vi fortsætter, står andre parat til at tage over.

Jeg vil gøre opmærksom på, at også det succesombruste japanske erhvervsliv har opdaget, at der er en fremtid i f.eks. vindmøllebranchen, og man skal ikke tro, at det bare er noget, vi holder fast ved, hvis vi skulle indskrænke os så meget, så vi ikke ville gøre brug af det her i landet. Det var vel det, som hr. Duetoft var inde på, at det var meget godt med det, men det burde være beregnet på salg. Underforstået: Det er ikke noget, vi skal anvende her. Men vi skal have et grundlag her i landet, hvis vi vil gøre os håb om, at der også er salg i artiklen. Men det er i sig selv fornuftigt at anvende de alternative energikilder. Miljømæssigt er det klart et område, vi bør dyrke meget mere, og jeg er overbevist om, at der også er flere fremskridt at gøre. Det er egentlig gået flot fremad i de år, hvor vi har beskæftiget os med det. Der er vist næppe nogen dansk industri, der så hurtigt, på mindre end 10 år, har kunnet skabe en succes på et nyt område, som der er tale om på vindmølleområdet, og, som det har været nævnt, er vi førende. Blandt verdens 10 største virksomheder på området har vi de 7 i Danmark. Det løser ikke Danmarks energiproblemer, men det er et bidrag.

I øvrigt er de alternative energikilder støttet over statsbudgettet og mere indirekte på anden vis, som det også har været nævnt. Der har været nogle fantasiforestillinger om millionbeløb. Jeg vil ikke her forlade mig på, hvad dagblade har skrevet, og jeg vil opfordre hr. Behnke til heller ikke at gøre det. Det, som Jyllands-Posten har skrevet om sagen, er ikke i overensstemmelse med, hvad der står i statusnotatet. Der er der en udførlig redegørelse for, hvordan økonomien er. Der er intet skjult. Det er lagt helt åbent frem, også hvad det offentlige tilskud betyder på området.

Hr. Riishøj gjorde betragtninger om emner, jeg har været inde på, men også om tredjepartsfinansiering. Hvad dækker dette mærkelige ord? Det dækker over, at der kan være interesse i, at andre parter end den, der producerer energien, og den, der forbruger den, kan være med til at gennemføre energibesparende foranstaltninger. Eksempler er der en del af, f.eks. er der et par forsyningsselskaber, der har forsøgt sig med at tilbyde konsulenttjeneste til elforbrugende institutioner og virksomheder. De har fundet frem til, hvor man kunne sætte ind, har givet forslag til, hvordan det kunne gøres, beregnet, hvad det ville koste, og derefter tilbudt, at den pågældende institution, skole eller virksomhed kunne tilbagebetale det beløb, der er investeret af tredjeparten, her forsyningsselskabet, i takt med, at man nedbringer sit energiforbrug. Der er vanskeligheder i det, bl.a. fordi kommunerne har en låneramme, som man ikke uden videre kan sprænge ved sådan en ordning, og derfor fører vi i øjeblikket forhandlinger Energiministeriet og Indenrigsministeriet imellem om at løse det problem. Men jeg kan sige, at forhandlingerne føres med det formål, at det skal løses, og jeg er ret sikker på, at det også sker, fordi også indenrigsministeren og den øvrige regering er interesseret i, at vi finder frem til løsninger af en type, der kan nedbringe vort energiforbrug. Navnlig på elområdet er der noget at gå efter. Det er her, vi har den mest markante stigning i forbruget.

Hr. Riishøj var positiv over for mine synspunkter om at forsøge at få en øget anvendelse af naturgassen ind også i kraftværkerne. Jeg vil sige, så ingen skal være i tvivl om, hvad det egentlig er, der er sket, heller ikke hr. Behnke, der mener, at der her er udstedt noget, der ligner et påbud: Det er der ikke tale om. Det er

[Energiministeren]

faktisk sådan, at i al den tid, hvor en konkret ansøgning om en ny kraftværksblok i Elsamområdet, mere præcist i Skærbæk, har været til behandling i Energistyrelsen, har styrelsen anmodet om, at gasalternativet også blev overvejet. Men det har ikke ført til noget konkret. Der har også været overvejelser her i det østlige område, i Elkraftområdet, om at få gassen ind i elproduktionen. Heller ikke det har ført til noget.

Jeg har ment, at det var i overensstemmelse med den linje, der har været lagt dels i regeringens redegørelse om Brundtlandrapporten, dels i min redegørelse om energipolitikken, at afprøve muligheden for at få naturgassen stærkere placeret også i elproduktionen. Det er naturligtvis, fordi jeg mener, det ville være fornuftigt, om man kunne tage naturgassen ind. Der er nogle beregninger, der skal gennemføres af fysisk og økonomisk art, og det er det, jeg har opfordret elselskaberne til at gå i gang med sammen med DONG og Energistyrelsen. Det arbejde skal føres til ende, før vi drager konklusioner, men det er uomtvisteligt, at brug af gas er langt, langt mere miljøvenlig end brug af kul.

Det er også uomtvisteligt, at vi både i anlægs- og driftsfasen får meget lavere omkostninger. Der skal ikke ved siden af et gasanlæg bygges et stort kemisk rensningsanlæg, der koster lige så meget som kulanlægget. Der er også tale om, at man selv efter disse besparelser på anlægs- og driftssiden får mere fleksible placeringsmuligheder. Kuldrift er på kraftværkssiden mest velegnet til stordrift. Kan man benytte gassen, kan man meget mere fleksibelt tage stilling til, hvor det varmemarked er, som helst skal være til rådighed, når man bygger et nyt kraftværk. Men jeg vil gerne understrege, at der er sat et udrednings- og undersøgelsesarbejde i gang, og der træffes ikke beslutninger, før dette arbejde er afsluttet.

Et andet emne, der har været inde i debatten, er begrebet russergassen. Det gav nogle associationer til min tidligste barndom på landet. Der var der noget, der hed russerheste. De var meget anvendelige og var meget nyttige. De blev importeret her til landet og var i øvrigt vistnok meget billige. Det var vist årsagen til, at der kom så mange af dem. De var i alt fald meget anvendelige.

Uden sammenligning i øvrigt vil jeg sige, at det er interessant, at det er hr. Riishøj, der stærkest forfægter det liberale synspunkt, og at det

er fra den anden side af salen, at advarselsskiltet hæves og krav stilles om, at vi skal opføre os supernationalt. Jeg kan kun gentage, hvad andre har sagt, nemlig at vi har givet DONG i opdrag på kommercielle vilkår at skaffe Danmark den gas, der er brug for. At der så i en sag også har været mulighed eller grundlag for samhandel, kan jo ske, når man arbejder kommercielt.

Der er masser af steder i verden, hvor Danmark er blevet hjulpet igennem, fordi man har stået skulder ved skulder. Det synes jeg udmærket man kan forsvare, uanset at den ene part er privat og den anden statslig. Jeg kunne næsten fristes til at rejse det spørgsmål, om man mener, at vi skal give afkald på Danmarks store eksport af fetaost – uden nu at nævne modtageren – hvis det viser sig at være væsentligt, at andre elementer kan indgå i en sådan handel. Jeg tror, man skal affinde sig med, at sådan er verden skruet sammen, og at det ikke nødvendigvis er til skade for Danmark.

Min tid er ved at være udløbet, men jeg vil til sidst sige, at der i de øvrige indlæg, især i hr. Svend Erik Hovmands, har været nogle betragtninger om den førte energipolitik, som jeg er meget enig i. Især hr. Svend Erik Hovmand har hævdet, at vi burde fortsætte støtten til de vedvarende energikilder. Jeg er 100 pct. enig og deler også det synspunkt, at vi altid skal have økonomien med i billedet, når vi tilrettelægger vor energipolitik. Jeg er overbevist om, at Danmark ligesom andre industrialiserede lande er i stand til at gennemføre en meget kraftig opbremsning af vort energiforbrug, i hvert fald af den miljøbelastning, der kommer fra energiforbruget, uden at vi behøver at give afkald på økonomisk vækst. En af de meget vigtige ting, der fremhæves i Brundtlandredegørelsen, er, at de tiltag, vi er i gang med og andre skal i gang med, kan gennemføres og virkeliggøres, selv når vi stiler efter at have en fortsat økonomisk vækst. Jeg tror oven i købet, der kan være fin sammenhæng mellem de to ting, fordi økonomisk vækst netop giver os fordele, også i forhold til at kunne fortsætte en aktiv politik over for udviklingslandene. Her er det vigtigt, som det også har været nævnt i dag, at vi har ressourcer og fortsat vækst.

Så jeg er overbevist om, at den energipolitik, vi skal føre, må ligge i naturlig forlængelse af den, vi har ført, men vi bliver nødt til at erkende, at vi ikke kun kan tillade os at tænke på

[Energiministeren]

mest mulig energi til lavest mulig pris. Vi er nødt til også at tage et klart og konkret miljøhensyn.

(Kort bemærkning).

Mogens Elvensø (FP):

Energiministeren gør sig skyldig i en stor fejltagelse. Der har aldrig været nogen energikrise. Der har været en priskrise og en prisklemme, og som energiministeren sagde, var vi dygtige på det private marked, indtil denne prisklemme kom.

I slutningen af 1970'erne var olieprisen oppe på 39 dollar pr. tønde. Derefter gik prisen jævnt nedad, og i dag er den nede på ca. 16 dollar pr. tønde. Hvad er der så sket? Energiministeren siger, det er blevet bedre. Hvis den danske energipolitik var lykkedes, havde ministeren sagt ja til at ophæve alle de restriktioner, jeg bad om at få ophævet. Det blev der svaret klart nej til, fordi vi er inde i alle tiders store energiskandale. Gasskandalen ender i et milliardunderskud, som den danske borger må betale, og det bliver vi ikke færdige med på denne side af år 2000.

Vindmøller kan kun leveres på grund af en stor millionstøtte. Hvad sker der? Hvem må betale for den fejlslagne energipolitik, som er ført? Det må den familie, der skal have opvarmet sit hus. Derfor ser vi også vore socialbudgetter stige, fordi varnehjælpen stiger.

Hvis vi havde haft en god og lykkelig energiidvikling, havde der slet ikke været brug for varmestøtte og varnehjælp, og det viser, at der er ingen, der er bedre til at styre det end en privatmand. At der sidder nogle bedrevidende folk i Folketinget og tror, at de kan, gør det kun dyrere og mere besværligt for den danske borger at leve i dette samfund, og en af de store udgifter, enhver familie har, er varmeudgifter. Vi kan takke den forfejlede energipolitik for, at det er sådan.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Vi går nu til anden omgang.

Poul Nielson (S):

Min første bemærkning er en opfordring til hr. Riishøj om at bekræfte, at han nu forstår sagen om kul/gas i forhold til store elværker på samme måde som alle andre, nemlig at det, der er tale om i ministerens udspil, og som Social-

demokratiet er enig i, er, at man nu afvejer gasalternativet mod det kulalternativ, der har været tale om. Det synes vi er rigtigt gjort. Der vil le have manglet noget, hvis det ikke forelå. Som ministeren også sagde, er der ikke på forhånd taget stilling til noget, og jeg vil erindre om, at prisspørgsmålet naturligvis må tages alvorligt, også fordi der i øjeblikket forhandles om køb af den gas, vi her så flot disponerer over i debatten om de store elværker.

Hr. Duetoft siger om gasforhandlingernes mandatgrundlag og det, jeg har refereret fra DONG's repræsentantskab, at han ikke har ansvaret for, hvad repræsentantskabet har bestemt. Nej, men den daværende regering, som ikke stod hr. Duetofts parti så fjernt endda, formulerede et grundlag, et mandat for DONG, til at føre de forhandlinger på, der nu føres, og det var en enstemmig tilslutning til det mandat, DONG's repræsentantskab formulerede. Diskussionen kunne så dreje sig om, hvorvidt hr. Duetofts parti måske mener noget andet nu, end da man sad i regering. Jeg vil advare mod, at man roterer for meget rundt i denne sag, for pointen i forhandlingsmandatet er, at DONG må og skal forhandle kommercielt. De har ikke hænderne bundet på ryggen. De er ikke tvunget til at skulle købe fra Shell, Texaco og A.P. Møller. Hvis det er billigere hos nordmændene eller russerne, eller hvor det måtte være, har de som udgangspunkt frihed til at forhandle sig frem til noget godt dér. Det skal også være så godt, at vi kan købe gas – svenskerne er mest interesseret i at købe af os.

Det er spillet, og i det spil synes jeg der hurtigt kan siges for mange bemærkninger om gasen fra Sovjetunionen. Jeg tror, de mulige leverandører af gas fra Norge til Danmark ser på sagen om gaskøb i Sovjetunionen med nøjagtig samme interesse som Shell, Texaco og A.P. Møller, og det synes jeg er naturligt. Det er et kommercielt forløb, og vi skal håbe på, at det ender med noget godt; ret meget mere end det kan vi ikke udtrykke for nærværende.

Hr. Duetoft sagde noget, Socialdemokratiet er enig i, nemlig at der er et problem for de meget store elforbrugende kunder i erhvervslivet. I gennemsnit betaler dansk erhvervsliv mindst i EF for deres strøm, men de meget store kunder får mindre rabatter end nogen af deres konkurrenter. Det er lige så meget et industripolitisk problem som et energipolitisk. Vi har prøvet at

[Poul Nielson]

henvende os til de respektive ministre, men indtil nu uden held. Jeg synes godt, vi kan arbejde videre på den sag. Der er noget industripolitisk i det, som vi gerne vil være med til at fremme.

Så vil jeg tage afstand fra tanken om, at erhvervslivet ikke skal bære udgifter til forskning og udvikling af alternativer især inden for elområdet. Jeg vil minde hr. Duetoft, som var inde på denne tanke, om, at erhvervslivet ikke betaler elafgifter. Man kunne lige så godt sige, at det er de private kunder, som klarer den del af udgifterne over elafgiften, netop fordi de andre er fritaget. I det hele taget vil jeg generelt om denne afgiftsdiskussion sige, at hensynet til erhvervslivet specielt i denne forbindelse virker noget kunstigt, al den stund erhvervslivet ikke betaler disse afgifter her i landet. Det er lidt anderledes i en række andre EF-lande.

Afrundende vil jeg gentage, at vi er indstillet på et fortsat bredt samarbejde om energipolitikken. Jeg synes ikke, der sker noget som helst ved, at der er denne forholdsvis afslappede politiske stemning bag det. Det er ikke det samme, som at energipolitikken er tam i sin virkning og sit perspektiv.

Riishøj (SF):

Jeg kan bekræfte hr. Poul Nielson i, at det, man nu foretager, er en udredning fra elværks side af mulighederne for gasforsyning, som man åbenbart ikke er særlig begejstret for fra dele af elsektorens side. Alligevel mærker jeg tydeligt en forskel på hr. Poul Nielsons indstilling – hvor det afgørende åbenbart er et pris-spørgsmål, og hvor man reelt vil åbne op for nye kulfyrede værker – og på energiministerens indstilling, der som udgangspunkt er klart sympatisk over for en øget anvendelse af naturgas, også fordi de samlede omkostninger ved at anvende naturgas måske i virkeligheden er lavere end ved kul, hvortil kommer miljøfaktoren. Men det får vi at se.

Vi får også at se, om de undersøgelser overhovedet fører til noget. Erfaringerne med at få elsektoren til frivilligt at give afkald på noget, den betragter som berettigede goder, nemlig at bestemme forsyningerne ud fra forgodtfindende, er jo ikke sådan, at man kan udelukke, at det bliver nødvendigt med et administrativt indgreb eller et lovindgreb. Det er i hvert fald sket før.

Så er der spørgsmålet om dansk energipolitikkes succes eller fiasko. Dér synes jeg, at energiministeren giver for lyst et billede også i forhold til selve statusnotatet. Det er rigtigt, at i forhold til en række andre lande har vi fået nogle positive bemærkninger på elafgiftsområdet ud fra en energispærbetragtning, men man kan ikke sige, at naturgasprojektet har været en succes. Jeg tænker ikke blot på det nøjagtige overskud eller underskud, men også på den måde, hele projektet er grebet an på: individuel forsyning, kraftvarmeforsyning og den aftale, hvorefter man forpligter sig til et meget stort gasaftag på kort tid uden at sikre en rationel anvendelse af gassen. Det er før denne ministers tid, men det står altså ikke godt til hverken økonomisk eller ud fra en energipolitisk betragtning.

Det andet problem, som også nævnes i statusnotatet, er det kraftige elforbrug igennem 1980'erne, som skal standses og kan standses med de virkemidler, som energiministeren selv beskriver. Disse midler er ikke anvendt endnu, og i det omfang, de anvendes, vil vi støtte det. Men her er et svagt punkt: den voldsomme stigning i elforbruget i virksomhedssektoren.

Derimod er der sket store fremskridt på boligopvarmningsområdet, hvor der dog nu igen er tendens til stagnation. Det er vigtigt, at vi ikke standser den forbedring, der absolut er mulighed for også inden for boligopvarmningsområdet.

Transportområdet ligger udenfor. Det er ikke omtalt i selve redegørelsen. Også her har vi det problem, at vi allerede nu nogenlunde har nået tallene for år 2000 i P 81. Det er en temmelig alvorlig sag, et minus i regningen efter vor opfattelse.

Jeg håber som sagt, at vi kommer med ind i overvejelserne om en ny elværksaftale, for den skal laves i 1990. Sidste gang var vi overhovedet ikke med i nogen forhandlinger. Jeg har i mit første indlæg nævnt de principper, vi vil arbejde for. Vi giver altså ministeren nogle valgmuligheder. Vi håber på en samlet løsning, som betyder, at vi virkelig udfolder nogle bestræbelser for at få bragt elforbruget ned, at vi får nogle konkrete tiltag specielt angående havbaserede møller, at vi får løst spørgsmålet om netforstærkning på vindmølleområdet, at vi får tredjepartsfinansieringsområdet klaret, at vi får indført forbrugsafhængige priser, som også nævnes i ministerens oplæg, så vi på den måde

[Rilshøj]

får kvoter ind, ikke fysisk, men ved ganske enkelt at præmiere elbesparelser gennem takstpolitikken, at vi også får løst spørgsmålet om de decentrale værkers afgiftsdiskrimination, som de vitterlig har i forhold til kulbaserede, og at vi også får fjernet den 4000 kW-grænse, som skal evalueres på et tidspunkt. Det var vedtaget dengang, men det er ikke særlig klogt at give kvantumsrabatter inden for et område som dette.

På elafgiftsområdet håber vi at det munder ud i, at vi får en overgang til økologisk orienterede energiafgifter.

Jeg håber, vort tilbud bliver taget alvorligt i ministeriet. Sidste gang var det meget lukkede forhandlinger, der pludselig førte til et resultat, hvor man ikke kan sige, at der havde været en debat. Nu har vi haft en debat om disse ting i offentligheden. Der skal lanceres en kampagne nu om Brundtlandrapporten, og jeg synes også, at i de forhandlinger, som skal finde sted i 1990 om forskellige scenarier og virkemidler, er det på sin plads at inddrage mange partier.

Jeg har nu nævnt de principper, vi vil arbejde efter og lægge ryg til, hvis de realiseres i praksis.

Behnke (FP):

I betragtning af alt, hvad ministeren fik sagt, synes jeg, det var trist at konstatere, at der er syv af de spørgsmål, jeg rejste over for ministeren, som han valgte at lade være med at svare på. Jeg synes egentlig også, det var beskæmmende, hvordan ministeren satte specielt den konservative ordfører på plads, og jeg glæder mig til den dag, hvor Venstre og De Konservative vil mande sig op til at sætte den radikale minister på plads.

For det første var der spørgsmålet om, at man altså lancerer et projekt ved Masnedø gående ud på, at man skal bruge overskudsvarme fra værket dernede til gartnerier, men hvor virkeligheden er, at man i stedet for at bruge overskudsvarmen leverer olie til dumpingpriser i strid med EF's regler og i strid med, hvad de øvrige gartnerier i Danmark kan forvente af fair konkurrence. Det har ministeren ikke svaret på, men det var jo også kun spændende for energiministeren, dengang man kunne lancere projektet og fortælle befolkningen, hvor fantastisk man er. Nu må man altså også ud at fortælle befolkningen, hvordan realiteterne er.

Så er der spørgsmålet om den sovjetiske gas, som det glæder mig har været så meget inde i debatten i dag. Det undrede mig egentlig, at ministeren ikke nævnte det personsammenfald, der er mellem naturgasselskaberne og F. L. Smidth, for det kunne jo være en af årsagerne til, at det projekt overhovedet nogen sinde er kommet på banen. Men så påstod ministeren, at det i dette tilfælde var Fremskridtspartiet, der var de nationale, protektionistiske osv., og slet ikke kunne se det ud fra et kommercielt synspunkt. Jamen det kommercielle synspunkt er, at man ved at handle med DUC kan hente en gevinst på 200 mio. kr., og hvad angår det nationale, protektionistiske synspunkt, er det, hvis det endelig skulle være, vores ønske at spare de danske skatteydere, de danske borgere for flere udgifter end højst nødvendigt.

Men når hverken ministeren eller regeringspartierne i dag ønsker mere seriøst at tage stilling til det projekt, skal jeg allerede nu bebude, at Fremskridtspartiet vil overveje en forespørgselsdebat om det, så vi kan få tingene sat i det rette perspektiv, inden den danske befolkning bliver tabere, når energiministeren pludselig har sat sin underskrift på en eller anden mærkelige kontrakt.

Jeg spurgte også ministeren om den kendsgerning, at Danmark i stigende grad er nettoimportør af elektricitet, og hvordan det hænger sammen med Sveriges igangværende afvikling af atomkraftværkerne og dermed også Sveriges afvikling af overskuds elektricitet, og hvilken forsyningsikkerhed der ligger i, at vi altså er så afhængige af svenskerne, som om ganske få år ikke længere har så meget elektricitet at kunne sælge til f.eks. Danmark.

Endvidere var der spørgsmålet om gassen til elværkerne. Det kan da godt være, at jeg tog fejl, da jeg sagde, at den konservative ordfører for en uge siden ikke havde givet tilsagn om, at man ville forhindre en sådan påbudspolitik, men når den konservative ordfører var på talerstolen i dag, må det vel skyldes, at man går ind for tvang, og det kan jeg ikke forstå.

Ministeren siger, der er ikke tale om et påbud. Nej, men der er tale om at forbyde alle andre alternativer, og så er der kun gassen tilbage, og det er urimeligt. Derfor vil vi gerne have et svar fra ministeren i dag. Hvis f.eks. Skærbækværket beslutter sig for andet brændsel end gas, vil ministeren så nedlægge veto over for den beslutning?

[Behnke]

Der kom ingen bemærkninger om brinthybrider, ingen bemærkninger om superlederne, ingen bemærkninger om fusionsenergien, skønt det vel er her, fremtiden ligger, og ikke på alle mulige mærkelige offentligt støttede vindmøllværker osv. Jeg citerede ikke tilfældigt ud fra, hvad en enkelt avis havde skrevet. Jeg citerede ud fra, hvad ministeren har sagt til Weekendavisen, og hvad Vestkysten den 10. februar 1989 har refereret fra Weekendavisen, så det var ministerens egne udtalelser, at det altså er en kæmpeunderskudsforretning i størrelsen 1,1 mio. kr. pr. vindmølle.

Hvad angår de alternative energikilder, må ministeren ikke se bort fra, at det koster noget olie og noget kul osv. at fremstille de dele, der går til f.eks. et biogasværk eller en vindmølle, hvorimod situationen er den, hvis man i et kraftværk brænder olie eller gas af, at man har den olie eller gas fra undergrunden, hvad enten det er fra den danske eller den udenlandske undergrund, og dér sker der ikke først et energitab ved at fremstille de dele, der skal bruges. Den form for energiberegninger bliver ministeren nødt til at tage stilling til, for ellers går man rundt og varetager nogle miljøinteresser, hvorefter man bare sviner til i den anden ende af verden eller i den anden ende af landet.

Til allersidst vil jeg gerne sige, at jeg synes, det var en trist omgang at høre ministeren. Jeg synes, det er trist, at ministeren i den grad er bundet op på de fodformede miljøfanatikere, og at man fra regeringens side overhovedet ikke tager nogen som helst stilling til de store og meget fremtidsorienterede projekter, der ligger henne om hjørnet, og som Danmark kunne få mulighed for at nyde godt af. Det er sørgeligt.

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg synes, der er så mange ting i det, hr. Behnke siger, og senest i det sidste indlæg, man i virkeligheden burde lade være med at kommentere, for hvor skal man begynde, og hvor skal man ende?

Men jeg vil dog gerne tage et enkelt punkt frem, nemlig spørgsmålet om anvendelsen af overskudsvarmen. Betyder hr. Behnkes bemærkninger, at vi bare skal lade det problem ligge? Betyder det i virkeligheden, at vi bare skal lade den varme ligge, som vi spilder på produktion på vore kraftværker, og som går ud i naturen, fordi vi ikke kan nyttiggøre den,

skønt det er i størrelsesordenen en lille milliard? At der i tilfældet Masnedø i en overgangsperiode for at få tingene til at fungere midlertidigt og som supplement må anvendes andre drivmidler, ændrer ikke ved den fundamentale omstændighed, at der i det danske samfund totalt set er tale om et ganske betydeligt ressourcespild, fordi den teknik, der anvendes, indebærer, at en meget stor del af energiproduktionen går tilbage til naturen uden at kunne anvendes.

Jeg finder, det er overordentlig vigtigt, at vi i det danske samfund gør en indsats for at nyttiggøre denne energi.

Man kan sige, at det i øjeblikket faktisk er sådan, at for hver to kulpramme der sejles ind til et kulfyret kraftværk, går i hvert fald den ene tilbage til naturen, man nyttiggør ikke den energi, der kommer fra den ene. Jeg synes, at her er tale om så store perspektiver, at det er nyttigt at få det afprøvet.

Jeg mener i øvrigt, at dette er et af de områder, hvor det offentlige, elsystemet og det private erhvervsliv har grund til nytænkning. I mange industrivirksomheder har man brug for elektricitet eller varme, og jeg synes, at det kunne være nyttigt at undersøge mulighederne for at kombinere de enkelte erhvervsvirksomheders og det offentliges behov for energi på dette område, sådan at man på den enkelte virksomhed i større omfang, end tilfældet er i dag, etablerer kraftvarmeværker, der forsyner virksomheden med den energi, den nu har brug for, hvad enten det er varme eller el, og så forsyner det offentlige med den anden side. Det betyder en mere effektiv produktion, og det betyder en bedre anvendelse af den energi, man har brug for. Derfor synes jeg, det absolut er en farbar vej at gå.

Vi er i gang med nogle forsøgsprojekter, og hr. Behnke har trukket et af dem frem, men forsøgene skal gøres, inden man får de rigtige resultater at bygge videre på.

Jeg synes, at hr. Behnke på mange måder taler for en meget konservativ indstilling, nemlig at alt skal forblive, som det hidtil har været, vi skal ikke lave om på noget som helst.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Hr. Svend Erik Hovmand burde have lyttet bedre efter. Jeg mener netop, at problemet ved

[Behnke]

f.eks. Masnedø er, at man ikke bruger overskudsvarmen, men at man i stedet både i strid med EF's politik og i strid med, hvad der er almindeligt godt erhvervssammenhold blandt gartnere, i øjeblikket sælger olie for kun 300 kr. pr. t til det pågældende gartneri, mens andre gartnere må betale 1.200 kr. pr. t olie.

Det er fremragende, at man bruger overskudsvarmen fra kraftværkerne til f.eks. gartnerier, som man lægger i nærheden af kraftværkerne, frem for, hvad vi heller ikke synes er nogen god idé, at man pumper det rundt som fjernvarme til beboelsesejendomme. Vi synes altså, det er alle tiders, at man laver den slags gartnerier, men så skal man også bruge overskudsvarmen frem for ved hjælp af dumpingpriser på den olie, som kraftværkerne køber hjem, at lave kunstig konkurrence både med nationale og EF-kolleger.

I anledning af hr. Svend Erik Hovmands bemærkninger om, at Fremskridtspartiets politik skulle være specielt konservativ på energiområdet, vil jeg gøre hr. Svend Erik Hovmand opmærksom på, at jeg er den eneste, der i debatten har efterlyst en stillingtagen til så vigtige projekter som fusionsenergien, superlederne og andre nye teknologier, der ligger henne om hjørnet. Det er netop regeringen, der skøjter hen over de projekter og overhovedet ikke vil tage stilling til dem.

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Jeg vil først bede hr. Svend Erik Hovmand om en anden gang at kalde Fremskridtspartiets politik reaktionær og ikke konservativ, for jeg bryder mig ikke om den etiket på den politik.

I øvrigt vil jeg sige til hr. Behnke, at jeg ærligt talt synes, det er lidt groft, at hr. Behnke først beskylder mig for at have sagt noget, som jeg overhovedet ikke har sagt og slet ikke har udtalt mig om, hvorefter jeg må regne med, at jeg har klaret den side af sagen, men så hører jeg nu, at jeg bliver taget til indtægt for et eller andet bestemt synspunkt med den begrundelse, at når jeg ikke har sagt sådan, må jeg nok mene noget andet. Det synes jeg faktisk er temmelig groft. Så vidt jeg hørte, sagde vores ordfører i dag, at elværkerne ikke skal belastes med fordyrende produktionsformer, og at pålæg om anvendelse af specielle brændsler ikke skal finde sted, uden at dette er samfundsøkonomisk

rimeligt. Jeg tør ikke stå inde for, at det er ordret citat, men det er stort set indholdet.

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg skylder fru Else Theill Sørensen en undskyldning, fordi det, jeg har sagt, åbenbart er blevet opfattet anderledes, end det var tænkt. Det var ikke tænkt som nogen bebrejdelse mod Det Konservative Folkeparti, og det var ikke politisk ment, da jeg brugte ordet konservativ, men det var ment i den betydning, som fru Else Theill Sørensen har nævnt det, nemlig reaktionær.

Jeg synes, at det ud fra et hvilket som helst synspunkt og ikke mindst ud fra et erhvervsmæssigt synspunkt er fantastisk vigtigt, at vi på et område som det, vi her taler om, hvor det drejer sig om milliardbeløb, er parat til forskning, udvikling og anvendelse af nye metoder. Der er altså forskel på, om man får 30 eller 40 pct.'s nytte af noget energi eller man får 80 eller 90 pct.'s nytte af den samme energi. Og det er lige præcis denne nyttiggørelse af overskudsenergien, vi her laver forsøg med.

At man så i en overgangsperiode er nødsaget til at benytte sig i dette tilfælde af olie – i øvrigt som supplement i perioder, hvor elproduktionen ikke giver det varmeoverskud, som den gør i andre perioder – er noget andet; det er en af de omkostninger, der hører med til at lave forsøg.

Men hvis der i hr. Behnkes bemærkninger ligger, at hele dette problem bare skal ligge – et problem, som jeg synes er utrolig vigtigt for hele det danske samfund og for det danske erhvervsliv, og som drejer sig om op imod en milliard – så forstår jeg mig ikke meget på Fremskridtspartiets såkaldte erhvervs politik.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Det er i fortsættelse af det forrige indlæg. Jeg er 100 pct. enig med hr. Svend Erik Hovmand, og det synes jeg ikke behøver at afholde én fra at tage ordet – ikke altid.

Hr. Behnke prøver at fremstille spørgsmålet om forskning i fusion, superledning osv. som noget, der står i kontrast til det, der i øvrigt tales om, når vi taler om forskning og udvikling af nye energiformer osv. Det er noget sludder. Jeg vil gerne advare mod tendensen til, at man mytologiserer den ene og den anden form for teknologi og for energianvendelse. Også forskning

[Poul Nielson]

i disse former betales i høj grad af offentlige midler.

Jeg synes også, vi skal passe på med ikke at stille os for snævert an i, hvad elværkerne må og ikke må på forsknings- og udviklingsfronten. De er placeret på mange måder med et meget lykkeligt udtryk, som elværkerne fandt på under nogle forhandlinger med den tidligere energiminister, nemlig: Vi fungerer som entreprenører for landets energipolitik på en række områder. Det er en lykkelig formulering, for dér er vi efter mange års diskussioner frem og tilbage efterhånden ved at være. Og sådanne entreprenører skal selvfølgelig også kunne pålægges visse opgaver af mere dristig art fra tid til anden på udviklingsfronten. Det skal vi være glade for at vi har mulighed for i Danmark. Man kan eksempelvis nævne vindmølleudbygningen, men der kunne også nævnes mange andre eksempler.

Jeg synes, tingene bliver for snævre og får et anstrøg af surhed, hvis det alene er hr. Behnkes filosofi, der dominerer.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Fru Else Theill Sørensen vil stadig væk helle-re diskutere, hvem der har sagt hvad, end tage stilling til emnet. Det Konservative Folkeparti kunne jo i stedet for at aflevere en masse ord sige ja eller nej til spørgsmålet om, hvorvidt man skal tvinge nogle elværker, f.eks. Skærbækværket, til at aftage gas, eller om ikke tvinge dem til det så i hvert fald forbyde dem at bruge alt muligt andet. For det er jo det, der er tale om i energiministerens pressemeddelelse.

Dernæst vil jeg gerne sige til hr. Poul Nielson, at vi netop mener, der skal forskes i fusion, superledere og brinthybrider osv. Prøv bare at tænke på, hvor mange penge der er investeret i vindmøllesektoren. Om vi så opstillede samtlige de vindmøller, som man af miljøhensyn ville tillade i Danmark, kommer vi kun op på ca. 10-12 pct. i forsyning af Danmarks energi, hvorimod vi med sådan noget som fusionsenergien, brinthybrider osv. er oppe på langt større grader af forsyning af Danmark i forhold til Danmarks energiforbrug. Derfor vil de penge, der anvendes til forskning på det område, så langt bedre kunne tjene sig hjem.

Hr. Svend Erik Hovmand vil åbenbart ikke forstå, at vi vil gerne have, at man bruger over-

skudsvarmen fra kraftværkerne til gartnerier. Men vi vil ikke være med til, at man i - o.k., lad os så kalde det det - en overgangsordning tilbyder et enkelt gartneri olie til dumpingpriser, for det er ikke fair hverken over for vores EF-samarbejds- og handelspartnere eller over for de andre gartnere her i landet, som skal betale den fulde pris på olien.

Endelig er der spørgsmålet om alle de mange milliarder, som hr. Svend Erik Hovmand siger er investeret i de vedvarende energiformer. Jamen det er da rigtigt, og det, der efter vores mening er det problematiske, er, at vi med bind for øjnene har investeret så mange penge i noget, som vi ved der ikke er nogen fremtid i, uanset hvor positivt vi ser på det. Det kunne der derimod være, hvis man f.eks. beskæftigede sig med fusion og superledere.

Duetoft (CD):

Jeg har bare en enkelt bemærkning til ministeren. Hvad angår EF-harmoniseringsordningen, er vi øjensynlig vendt tilbage til den slagne regeringspolitik, nemlig den, at vi siger nej til harmoniseringen og tilføjer, at hvis vi nu engang af omstændighederne bliver presset til det, kan det da i øvrigt godt være. Ja, goddaw do. Altså nej, indtil omverdenen siger, at vi skal.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om det ikke var bedre at erkende allerede nu, at vi nok kommer til at harmonisere energiafgifterne og så gå med ind i forhandlingerne og sørge for at få de øvrige lande trukket med i den retning, vi gerne vil. Men forudsætningen for, at vi kan trække de andre lande med til et kompromis, er dog, at vi holder op med at stå og sige, at det ikke bliver til noget, som vi nu har gjort på alle de andre afgiftsområder.

Vi har jo set, at regeringen har brugt en 2-3 måneder til at skifte synspunkter, når det gælder en lang række af de andre afgifter. Det kommer vel også her på et tidspunkt, men vi ville nok få meget større indflydelse på, hvad der sker i EF for fremtiden, hvis vi startede med at erkende, at vi kom til det, og derefter handlede ud fra et realistisk grundlag om det i stedet for at sige nej så længe, at vi på et eller andet tidspunkt alligevel er nødt til at indrette os efter det, omverdenen gør.

Til hr. Poul Nielson vil jeg gerne sige, at det med at se kommercielt på noget vel ikke er ens-

[Duetoft]

betydende med kun at se på prisen, det har vel også noget med f.eks. leveringssikkerheden at gøre. Og hvad det angår – det må hr. Poul Nielson undskylde – prioriterer CD altså det, at vi køber dansk, højt. Vi mener, det er rigtigt, at vi bruger det, vi har i Danmark, og vi kan ikke se, at det nødvendigvis skulle medføre, at man ikke skulle handle ud fra et kommercielt synspunkt, for kommercialisme er mange ting.

Men den situation, vi er bange for, er selvfølgelig, at vi skal styrte ud i verden for at finde det billigste tilbud alle steder uden at have nogen garanti for i længden at have en forsyningssikkerhed, som ministeren egentlig forklarede man tidligere havde gjort, nemlig dengang vi havde rigtig store problemer med leverancerne udefra. Og jeg vil gerne spørge hr. Poul Nielson, om han ikke synes, det ville være en noget ubehagelig situation, hvis vi efter i en årække at have farend ud og købt alle disse billige tilbud en dag står med et DUC, der har solgt sin gas til udlandet, og pludselig kan vi ikke få leverancer.

Situationen kunne teoretisk set godt opstå, for der er, så vidt jeg ved, ikke noget forbud mod, at DUC også handler med andre end danskerne, og det synes vi ville være en lidt underlig situation. Det er derfor, vi siger, at vi synes, leveringssikkerheden og det at købe dansk faktisk også betyder noget i denne diskussion, og det er det, vi i al stilfærdighed har sagt om rusergassen, som vi ikke syntes var så smart.

Til sidst kan jeg jo så glæde mig over, at hr. Poul Nielson og CD er enige, men det vidste jeg godt, for det har vi talt om i udvalget, og jeg har da også set de glædelige offentlige udtalelser fra hr. Poul Nielson og hans partifæller om industripolitikken og de store elkunder. Jeg håber, at Socialdemokratiet og CD i fællesskab kan være med til at trække i den retning. Det tyder det jo også på, og det hilser jeg med glæde. Jeg respekterer meget det industripolitiske synspunkt, Socialdemokraterne har lagt frem, og jeg er helt enig i det.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Det er spørgsmålet om gaskøb. Det ligger sådan, at der jo er en ganske kompliceret situation i forbindelse med køberet for den gas, der bliver produceret i Danmark, og at DUC – altså Shell, Texaco og A. P. Møller – ikke uden vide-

re kan sælge gassen, hvor de vil. Man skal igenem en ganske bestemt sekvens af forhandlinger, også selv om Dangas måtte have købt anden gas andre steder; man skulle alligevel så at sige begynde forfra i forbindelse med salg af gas fra danske felter under alle omstændigheder. Derfor er situationen mere kompliceret end som så.

Det helt afgørende i situationen nu er imidlertid, at vi fra politisk hold gør, hvad vi bør gøre, nemlig at skabe en baggrund, som gør, at disse forhandlinger får lov til at køre som kommercielle forhandlinger, og det nødvendiggør faktisk, at der siges alt det, der i denne debat er blevet sagt.

Energiministeren (Bilgrav-Nielsen):

Hr. Duetoft spørger, om det ikke var bedre at gå ind i debatten og prøve at påvirke holdningerne. Til det kan jeg kun sige, at for det første er debatten ikke gået i gang endnu – diskussionerne i EF om eventuelle afgiftsændringer er ikke gået i gang – og for det andet er det lige præcis det, Danmark ønsker at gøre, når de går i gang.

Men jeg har også gjort opmærksom på, hvilket standpunkt vi ønsker at påvirke med. Det er faktisk et standpunkt, der tager udgangspunkt i, hvad EF selv har sagt om den danske energipolitik, og jeg tror stadig på, at vore nabolande – også i EF – har det samme behov, som vi har, for at dreje energipolitikken i en stadig mere miljøvenlig retning. Derfor tror jeg også, de vil være henvist til at bruge en række af de midler, vi har anvendt i den sammenhæng.

Dernæst var hr. Behnke tilbage med en række spørgsmål. Hvad angår de fremtidsorienterede projekter og muligheder i energipolitikken, vil jeg gerne henvise til statusnotatet, som faktisk har en meget fyldig omtale af dem. Vi har også berørt et enkelt af dem her i dag, og det er de kombinerede gasanlæg. Det er en af de nye ting og noget, som vi umiddelbart kan benytte os af, men der er også sådan noget som kulforgasning og andre ting, som jeg synes er meget udførligt og godt beskrevet i statusnotatet, og det vil jeg gerne henvise til. Vi kan ikke nå alt her.

Endvidere spørger hr. Behnke, om jeg vil bruge veto i forhold til kulanvendelsen. Det har jeg ikke givet udtryk for. Jeg kan kun gentage, hvad jeg har sagt, nemlig at jeg har bedt om en

[Energiministeren]

undersøgelse af en anden mulighed, og derved står det.

Så spørger hr. Behnke om elsamarbejdet med Norden. Det er jeg glad for at hr. Behnke spørger om. Det er nemlig et flot samarbejde – det er faktisk ret succesfyldt. Det er fint, at lande, som har forskellige produktionsteknologier, kan arbejde sammen om sådan noget som el. Det er faktisk meget aflastende, at Danmark i visse situationer kan få el fra de nordiske lande på grund af Nord-El-samarbejdet. Jeg så meget gerne, at vi engang fik et Nord-Gas-samarbejde, således at vores energipolitik i det nordiske område i stadig højere grad kommer til at hænge sammen.

Endelig spørges der igen til den aftale, der eventuelt måtte blive indgået med Sovjet om gasleverancer. Jeg har kun det svar at give, som jeg allerede har givet: Der forhandles kommercielt, og derved bliver det.

Masnedøprojektet er der svaret godt på af to tidligere energiministre. Jeg vil henholde mig til de svar, de har givet, for det er nemlig gode svar. Det er helt afgørende, at vi går efter at udnytte energiproduktionen så stærkt som overhovedet muligt. Og den tid er forbi, hvor man bare kan slippe det, man kaldte spildvarmen, væk. Også ovre i trekantområdet gør man et interessant forsøg med at udnytte den varme, der går tilbage, når man har udnyttet den øverste del af den, om jeg så må sige, til rumopvarmning. Det er vigtigt, at vi gør disse forsøg, men det koster noget at gøre dem. Det koster noget at sikre sig energipolitisk, ligesom det koster noget at have al anden form for sikkerhedspolitik.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Nu siger ministeren, at EF-harmoniseringsdebatten ikke er begyndt endnu. Nej, det er den vel ikke for Danmark, for vi har jo sagt, det ikke skal ske; vi har jo sagt nej, ikke? Så er det lidt svært at diskutere med os. Men jeg vil gerne på forhånd undskylde over for ministeren, hvis jeg husker meget forkert, men jeg mener og vil bede ministeren bekræfte, at Kommissionen har stillet forslag om afgiftsharmonisering på olie- og benzinerprodukter. Det er da begyndelsen på en harmoniseringsdiskussion om energiafgifter, og så er det ikke rigtigt at sige – hvis jeg ellers husker rigtigt, og det mener jeg nu jeg gør –

at den diskussion ikke er begyndt. Jo, Kommissionen har begyndt den. Men jeg vil bede om en kommentar fra ministeren med hensyn til, om jeg husker meget forkert.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Når ministeren alligevel skal herop, kunne ministeren jo svare på det, jeg spørger om, nemlig det legitime i, at man sælger olie fra kraftværket i Masnedø til 300 kr. pr. t, når andre gartnere skal betale 1.200 kr. pr. t olie. Jeg har gentaget fra talerstolen nu tre gange, at vi er fuldt tilfredse med og tilhængere af, at man bruger overskudsvarmen. Det, vi ikke er tilhængere af, er, at man sælger olie fra kraftværket til gartneriet for sølle 300 kr. pr. t, mens konkurrerende gartnere skal give 1.200 kr. pr. t. Det er det, jeg ønsker ministeren skal forholde sig til, og ikke spørgsmålet om, hvorvidt det er godt eller dårligt at bruge overskudsvarmen, for dér er ministeren og jeg helt enige i, at det er godt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 57:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg vedrørende fremme af privat opsparing.

Af Kofod-Svendsen (KRF) m.fl.
(Fremsat 31/1 89).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Økonomiministeren (Niels Helveg Petersen):

Det udvalg, som Kristeligt Folkeparti foreslår nedsat, skal undersøge mulighederne for at fremme den private opsparing.

Jeg vil gerne til indledning understrege, at det er regeringens opfattelse, at det at fremme den samlede opsparing er et hovedpunkt i den samlede økonomiske politik. Det synspunkt er meget stærkt understreget i den økonomiske oversigt, som Det Økonomiske Sekretariat udsendte netop i denne uge, hvor det gøres klart,

[Økonomiministeren]

at en forbedring af konkurrenceevnen og fremme af opsparingen er de vigtigste midler til at tilvejebringe en samlet bedre balance i dansk økonomi både i forhold til udlandet og i forhold til beskæftigelsen.

Derfor er det et vigtigt emne, forslaget vedrører. Der er på dette område taget en række initiativer. Der er netop for få uger siden af arbejdsmarkedets parter og regeringens embedsmænd afleveret en omfattende betænkning om pensionsopsparing, hvor man gennemgår problemer og muligheder for at øge den samlede opsparing i forbindelse med etablering af pensionsordninger for større grupper i befolkningen.

Denne rapport ligger til overvejelse og eventuelt senere afbenyttelse og kan indgå i hele diskussionen nu om, hvorledes vi bærer os ad med at fremme den samlede opsparing.

Jeg vil også gerne gøre opmærksom på, at en opsparing jo altså også fremmes ved, at der er en forbedring af konkurrenceevnen, som giver sig udslag i større overskud i selskabssektoren. Det er jo en af begrundelserne for, at det er så vigtigt at fremme konkurrenceevnen. På dette område kan man også opnå at øge opsparingen ved at gennemføre skatteomlægninger for selskaberne. Det er også klart nok, at et hovedsigte med skattereformen, som den blev gennemført, netop var at fremme den samlede opsparing og at gøre det dyrere at stifte gæld. Også skattereformen – og dertil selvfølgelig også den noksom bekendte kartoffelkur – har haft lige netop det sigte at fremme den private opsparing.

Det er også givet, at for det ministerudvalg, der i disse måneder er i færd med at udarbejde en samlet plan for, hvorledes Danmark på skatte- og afgiftsområdet bedst kan tilpasse sig EF's indre marked, må opsparingssynspunkterne, altså ønsket om at øge den samlede opsparing, komme til at spille en ganske overordentlig central rolle.

Herudover sidder der faktisk i øjeblikket et embedsmandsudvalg, som undersøger, hvorledes man på anden vis kan stimulere den private opsparing. Udvalget har afgivet en første rapport, men arbejder videre og beskæftiger sig i øjeblikket med andre forslag til en forøgelse af den private opsparing, og det beskæftiger sig med, hvorledes man på forskellige måder efter gulerodsprincippet, om man vil, kan stimulere den private opsparing.

Jeg kan sige, at et af de forslag, der indgår, er den svenske præmielottoopsparing, eller hvad det nu hedder, som i Sverige har været en betydelig succes, netop derved at det har stimuleret ellers ikke opsparingsvante til at foretage en privat opsparing.

Der er således al mulig grund til at tage opsparingsproblemerne alvorligt, og det sker altså også i en lang række sammenhænge i øjeblikket. Jeg anerkender med andre ord sigtet med forslaget, men finder det unødvendigt at gennemføre det. Dette arbejde er i gang.

Pia Gjellerup (S):

Kristeligt Folkeparti ønsker med dette forslag at få nedsat et særligt udvalg, der skal beskæftige sig med mulighederne for gennem skattere reglerne at få fremmet den private opsparing.

Socialdemokratiet har til forslagens spagfærdige bemærkninger og antydninger af mulige veje fire principielle kommentarer.

For det første ønsker vi ikke ændringer i rentefradragsretten på anden måde end gennem en sænkning af skatteprocenterne generelt i sammenhæng med en eventuel større omlægning af skattesystemet med inddragelse af nye skattekilder.

For det andet tager vi skarpt afstand fra, at man angriber det sociale sikkerhedsnet for derigennem at tvinge opsparingen frem, sådan som det er antydning i bemærkningerne til forslaget.

For det tredje har vi ikke i Danmark set undersøgelser, der kunne vise positive opsparingsvirkninger af de mange forskellige skattebegünstigede opsparingsordninger, vi kender. Denne vej er altså heller ikke, i hvert fald i noget mærkbart omfang, farbar.

For det fjerde har vi jo i Socialdemokratiet igennem lang tid ihærdigt arbejdet for at skabe en generel arbejdsmarkedspension, der vil sikre en omfattende opsparing til brug for samfundsgavnligt investeringer og til sikring af en god pensionisttilværelse for befolkningen.

Denne vej er den eneste reelle og effektive opsparing, der kan peges på. Det behøver vi ikke at få nedsat yderligere et undersøgelsesudvalg for at få konstateret eller belyst, for det udvalgsarbejde er allerede gennemført.

Der er ikke brug for at skubbe løsningerne foran sig, sådan som Kristeligt Folkeparti foreslår. Der er brug for handling.